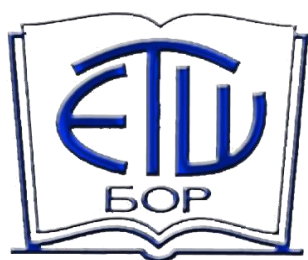

ЕКОНОМСКО - ТРГОВИНСКА ШКОЛА БОР

**ШКОЛСКИ ПРОГРАМ
2022. – 2026.**

Садржај

Увод.....	3
Полазне основе рада	3
Циљеви школског програма	4
Назив врста и трајање свих програма образовања и васпитања	6
Програм допунске, додатне и припремне наставе.....	8
Програм и активности којима се развијају способности за решавање проблема, комуникација, тимски рад, самоиницијатива и подстицање предузетничког духа	10
Факултативни наставни предмети, програмски садржај и активности којима се остварују	13
Програм културних активности школе	19
Програм слободних активности	20
Програм каријерног вођења и саветовања.....	28
Програм заштите животне средине	31
Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања и програми превенције других облика ризичног понашања и програм заштите од дискриминације	35
Програм школског спорта.....	44
Програм сарадње са локалном самоуправом	47
Програм сарадње са породицом	50
Програм излета и екскурзија	53
Програм безбедности и здравља на раду.....	80
Програм инклузивног образовања.....	85

Увод

Школски програм чине сви садржаји, процеси и активности који имају за циљ остваривање образовно-васпитних задатака и сврху да промовишу интелектуални, лични, друштвени и физички развој ученика.

При изради Школског програма стављен је акценат на специфичност стручне школе и средине у коју школа делује. Наиме, Економско-трговинска школа је пратила потребе борске привреде али и новине које је уводило Министарство просвете РС и у складу са тим уводила одговарајућа занимања. Према томе, полазиште рада на садржајима Школског програма јесу потребе и интереси наших ученика, њихових родитеља и локалне заједнице, а све у циљу остваривања тенденције оптималног развоја и аутономије школе.

Школски програм доноси се на основу наставних планова и програма, односно програма одређених облика стручног образовања.

Полазне основе рада

Полазне основе за израду Школског програма су следећи Правилници о наставном плану и програму;

1. **Туристичко - хотелијерски техничар** - Правилник о наставном плану и програму стручних предмета средњег стручног образовања у подручју рада трговина, угоститељство и туризам ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 6/2018, 10/2020)
2. **Финансијски администратор** - Правилник о наставном плану и програму средњег стручног образовања у подручју рада економија, право и администрација ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 10/2012)
3. **Економски техничар** - Правилник о наставном плану и програму за стицање образовања у трогодишњем и четворогодишњем трајању у стручној школи за подручје рада економија, право и администрација – област економија ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр.9/2019)
4. **Правно - пословни техничар** – Правилник о наставном плану и програму за стицање образовања у трогодишњем и четворогодишњем трајању у стручној школи за подручје рада економија, право и администрација – област право и администрација ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр.6/2019)
5. **Трговац** – Правилник о наставном плану и програму за стицање образовања у трогодишњем трајању у стручној школи за подручје рада трговина, угоститељство и туризам – област трговина („Сл. гласник РС - Просветни гласник”, бр.16/2013 и 13/2021)
6. **Кувар** – Правилник о наставном плану и програму средњег стручног образовања у подручју рада трговина, угоститељство и туризам ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 10/2012 и 10/2020)
7. **Конобар** – Правилник о наставном плану и програму средњег стручног образовања у подручју рада трговина, угоститељство и туризам ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 10/2012 и 10/2020)

8. Правилник о наставном плану и програму предмета верска настава за средње школе - („Сл. гласник РС – Просветни гласник“, бр.11/2016) – за све образовне профиле

Циљеви школског програма

У циљу праћења динамике развоја образовања и васпитања, наша школа кроз Школски програм поставља следеће циљеве:

- Развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;
- Развој свести о себи, стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способност за тимски рад, способност самовредновања, самоиницијативе и изражавање свог мишљења;
- Развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;
- Развој и поштовање расне, националне, верске, родне и полне равноправности, толеранције и уважавање различитости;
- Развој свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природне и животне средине;
- Развијање позитивних људских вредности;
- Оспособљавање за доношење ваљаних одлука о сопственом развоју у будућем животу;
- Обезбеђивање услова за развијање ненасилног понашања и успостављања нулте толеранције према насиљу;
- Развијање и практиковање здравих стилова живота, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
- Развијање кључних компетенција за целоживотно учење, међупредметних компетенција и стручних компетенција у складу са захтевима занимања, потребама тржишта рада и развојем савремене науке и технологије;
- Примена теоријских знања у практичном контексту;
- Преузимање одговорности за властито континуирано учење и напредовање у послу и каријери;
- Препознавање пословних могућности у радној средини и ширем социјалном окружењу;
- Употреба информатичке технологије у прикупљању, организовању и коришћењу информација у раду у свакодневном животу;

- Развијање предузетничког духа.
- Развој кључних компетенција неопходних за успешно запошљавање
- Развој стручних компетенција неопходних за успешно запошљавање
- Оспособљавање за самостално доношење одлука о избору занимања и даљег образовања
- Развој свести о важности здравља и безбедности, укључујући и безбедност и здравље на раду
- Оспособљавање за решавање проблема, комуникацију и тимски рад

Назив врста и трајање свих програма образовања и васпитања

Школским програмом Економско-трговинске школе обухваћени су програми образовања за редовне ученике, преквалификације, доквалификације, специјализације и различите врсте обука.

1. У оквиру подручја рада Економија, право и администрација, Школским програмом су обухваћени следећи образовни профили:

Финансијски администратор – у четворогодишњем трајању
Економски техничар – у четворогодишњем трајању
Правно – пословни техничар – у четворогодишњем трајању

2. У подручју рада Трговина, угоститељство и туризам, Школски програм обухвата следеће образовне профиле:

Туристичко – хотелијерски техничар – у четворогодишњем трајању
Кувар – у трогодишњем трајању
Трговац – у трогодишњем трајању
Конобар – у трогодишњем трајању

3. Доквалификацијом су обухваћени следећи образовни профили:

Економски техничар
Пословни администратор
Комерцијалиста
Правно-пословни техничар
Техничар обезбеђења
Туристичко-хотелијерски техничар
Кулинарски техничар

4. Преквалификација се односи на следеће образовне профиле:

Економски техничар
Пословни администратор
Комерцијалиста
Правно-пословни техничар
Техничар обезбеђења
Туристичко-хотелијерски техничар
Трговац
Кувар
Конобар

5. Специјализација у трајању од једне године, обухвата:

Пословни секретар

Судско-административни извршитељ
Трговачки менаџер

6. Решењем МПИС бр. 022-05-326/94-03 од 28.5.2003. год. школа је верификована за проширену делатност у виду курсева за информатичку обуку и за енглески језик.

Курсеви се реализују за физичка и правна лица а према програму за који је дата сагласност. Реализација наведених активности је у поподневним часовима када просторни услови допуштају и ван радног времена наставника.

У току школске 2006/2007 год. Школа је на захтев Центра за транзицију запослених у РТБ-у Бор, припремила и Министарству Просвете Републике Србије доставила елаборате и програме као и Извештај просветног инспектора за следеће обуке радника:

- израда бизнис плана
- пословни секретар
- предузетништво
- самостално вођење пословних књига у привредним друштвима и
- виртуелно пословање

Решењем Министарства просвете, број 022-05-00326/94-03 од 03.07.2008.год. школа је добила сагласност за реализацију обука у виду проширене делатности школе.

Наведене обуке су пре свега намењене трећим лицима али се могу понудити и ученицима школе под одређеним условима.

Програм допунске, додатне и припремне наставе

Додатна настава – изводиће се за ученике који се истичу из појединих наставних области или показују посебно интересовање з апоједине предмете. Организација и извођење ове наставе обављаће се на садржајима предвиђеним радовним наставним планом и програмом, али се сходно интересовањима и потребама ученика ти садржаји проширују, продубљују и допуњују новим садржајима одређених наука.

Додатна настава ће се изводити током наставне године при чему ће наставници интересовање ученика усмеравати на самосталан стваралачки рад и коришћење стручне и приручне литературе. О овом раду наставници ће водити евиденцију у осталих облика образовно-васпитног рада. Часови ове наставе изводиће се по посебном распореду и реализоваће се индивидуално и групно, зависно од интересовања ученика.

Циљ: додатног рада је да омогући одабраним и талентованим ученицима да прошире и да продубе своја знања и вештине из неких наставних области и предмета у складу са својим интересовањима, способностима и склоностима, као и да подстиче ученике на самостални рад, развој логичког, стваралачког и критичког мишљења и да допринесе њиховом оспособљавању за даље самообразовање.

Задачи: - задовољавање индивидуалних особности ученика, склоности, интересовања, способности за учење; - подстицање индивидуалног развоја ученика (адекватног темпа), пре свега њихових интелектуалних карактеристика, што омогућава брже напредовање ученика (акцелерација); - проширивање и продубљивање обима и садржаја појединих предмета за које ученици показују интересовање и способности; - груписање ученика према способностима и интересовањима чиме се стварају услови за индивидуализацију додатног рада; - идентификовање обдарених и талентованих ученика.

б) Допунска настава – изводиће се за ученике који имају сметње и потешкоће у учењу и не постижу задовољавајући успех из појединих предмета. Потреба за организовање допунског рада утврђује се током школске године чим се испоље тешкоће и уочи заостајање ученика из појединих наставних предмета. Избор ученика за допунску наставу извршиће одељењска већа на предлог предметних наставника и одељењских старешина.

Допунска настава изводиће се по посебном програму који ће отклонити показане недостатке у знању ученика. Обавеза је свих наставника да раде са слабијим ученицима и да посебно посвете најмање један час недељно.

Циљ: омогућавање ученицима који заостају у савлађивању образовно-васпитних садржаја да се лакше укључују у редовни васпитно-образовни процес.

Задачи: - ближе одређивање програмских садржаја у којима ученици не постижу добре резултате; - савлађивање овако утврђених садржаја треба више ускладити са потребама и могућностима ученика за које се организује овакав рад; - пружање помоћи ученицима да се лакше уклопе у редовну наставу и праћење њиховог напредовања

г) **Припремна настава** - ће се организовати за ученике који су због болести упућени на разредни испит, као и за ванредне ученике. Припремни рад ће се организоватиса према садржајима из програма образовања пре полагања разредног, односно ванредног испита.

Припремна настава за ванредне ученике организована је пре почетка испитног рока, такође са 10% часова од годишњег фонда појединачних предмета.

За припремну наставу ученика завршног разреда за полагање матурског испита школа организује припремну наставу од најмање 5% од годишњег фонда часова у предметима који се полажу на матурском, односно завршном испиту.

- Код већине образовних профила у четворогодишњем трајању је дошло до измене планова и програма наставе и учење и још увек нису објављени Правилници о матурском испиту. Из тог разлога није могуће дати листу предмета који ће се полагати на матурском испиту. Осим тога, од школске 2023/2024. године у средњим школама се уводи концепт државне матуре који се разликује од досадашње структуре матурског, односно завршног испита.

Програм и активности којима се развијају способности за решавање проблема, комуникација, тимски рад, самоиницијатива и подстицање предузетничког духа

Циљ овог програма који садржи више области, али уско повезаних и међусобно условљених, је у суштини усмерен на младог човека који живи у модерном добу и од кога се очекује мултипрактичност у погледу способности и вештина за будући живот и свет рада.

Задатак средње школе је да оспособи, ојача и припреми своје ученике за одговоран и самосталан живот, а реализација тог процеса се одвија у свакодневном раду током наставних и ваннаставних активности.

Оснаживање и усмеравање ученика је најизраженије у решавању адолесцентских проблема који су бројни, од незадовољства школским успехом, породичних и вршњачких проблема, преко бежања са наставе, напуштања школе па до различитих облика ризичног понашања: злоупотребе алкохола и дроге, бежања од куће, насилничког понашања и др. Да би саветодавни процес имао позитивне исходе у превазилажењу проблема, неопходна је добра комуникација којој се придаје велики значај и сврстава се у вештину која се учи.

Комуникација се дефинише као збир процеса емитовања и примања информација, сигнала и порука, вербалног и невербалног.

Добра комуникација огледа се у успешном тимском раду коју адолесценти воле јер су део неке групе. Тимови јачају вредности које су заједничке за њене чланове, па пружају осећај друштвеног задовољства и сигурности. Такође помажу својим члановима приликом комуникације. Добра комуникација се огледа и у поштовању правила комуникације са вршњацима али, и са старијим особама у окружењу.

Радни задаци у тиму представљају прикладан изазов појединцу односно стварање прилике за креативност и подстицај иницијативе. Иницијатива је способност да се покрене нешто самостално, када се препозна да се уради нешто пре него што то неко тражи. Управо је иницијатива прва карика у ланцу света рада, али и у свакодневном животу, и одлично је ако је поспешена предузетничким духом.

Када говоримо о подстицању предузетничког духа свесни смо чињенице да се информације могу прикупити, знање се може стећи, вештине се могу развити и унапредити, али неко ко ће се одмах међу осталима истаћи то је свакако талентовани предузетник – онај који носи у себи предузетнички дух. Он пре свега обухвата иновативност, предузимљивост, иницијативу, самосталност, веру и жељу да се буде активан, да се створи промена у окружењу и да се постигне напредак.

Управо ће овај Програм кроз приказ области и активности предочити јаснију слику о раду са ученицима на развијању свега наведеног.

Област	Активности	Носиоци активности
Способност за решавање проблема	- Разматрање и решавање актуелних проблема на часовима одељењске заједнице - Подстицање ангажовања ученика кроз методе активне наставе, са нагласком на проблемским задацима и анализи случајева, на редовним часовима - Разматрање и осмишљавање омладинских акција у оквиру часова грађанског васпитања - Саветодавни рад одељењског старешине и педагога школе у смислу појачаног васпитног рада - Учешће у раду Ученичког парламента - Учешћа у омладинским клубовима и организацијама за младе у оквиру локалне заједнице	- Одељењске старешине - Педагог - Предметни наставници - Координатор Ученичког парламента
Комуникација	- Реализација дебата која се одвија у школи и у сарадњи са другим средњим школама - Подучавање о принципима и вештинама конструктивне комуникације на часовима опште-образовних и стручних предмета и грађанског васпитања, у складу са наставним програмом - Подстицање комуникације кроз употребу метода активне наставе током свих часова редовне наставе - Реализација радионица о комуникацији вербалној и невербалној у оквиру часова одељењске заједнице - Рад у Парламенту ученика - Учешће у промоцији школе	- Предметни наставници - Представници других институција - Представници Ученичког парламента - Педагог
Тимски рад	- Реализација часова секција - Учешће у пројектима - Учешће на конкурсима који подразумевају рад у групи/тиму - Волонтерски рад - Учешће у промоцији школе - Рад у групама/тимовима на редовним часовима	- Предметни наставници - Ученици

	општеобразовних и стручних предмета	
Самоиницијатива	• Учесће у обукама и курсевима које организује школа и друге институције • Учесћа у такмичењима свих нивоа • Учесћа на конкурсима националног и међунационалног нивоа • Подршка и подстицај ученика у унапређивању дигиталних способности • Осмишљавање активности на нивоу одељењске заједнице и Ученичког парламента • Подстицање ученика за укључивање у сфере неформалног образовања (курсеви, обуке, семинари, вебинари...) различитих институција и организација	• Реализатори обука и курсева • Предметни наставници • Ученици • Одељењске старешине • Ученички парламент • Педагог
Подстицање предузетничког духа	• Реализација наставе из предмета Предузетништво у старијим разредима • Спровођење факултативних обука из области предузетништва • Оснаживање ученика за покретање сопственог бизниса • Оснаживање и подршка ученицима да искористе своје таленте и интелектуалну својину у финансијску добит • Учесћа на трибинама, предавањима, такмичењима и обукама у организацији школе и других институција које имају за циљ подстицање предузетничког духа. у циљу освешћивања значаја предузетништва • Учесће на сајмовима виртуелних предузећа • Учесћа на Сајмовима туризма • Учесћа на Сајмовима запошљавања	• Реализатори трибина, предавања и обука • Предметни наставници • Ученици • Педагог

Факултативни наставни предмети, програмски садржај и активности којима се остварују

1. Осим обавезних ваннаставних активности Економско-трговинска школа ће редовним ученицима III разреда понудити факултативно једну од следећих обука за које је верификована у оквиру проширене делатности решењем Министарства просвете бр. 022-05-00326/94-03 од 03.07.2008.године:

1. Обука за самостално вођење пословних књига у привредним друштвима, задругама и код предузетника,
2. Обука за самостално оснивање и вођење предузетничке радње и привредног друштва
3. Обука за израду бизнис плана
4. Обука за предузетништво и
5. Обука из области система одбране

План и програм обуке за самостално вођење књига у привредним друштвима, задругама и код предузетника

Ред.бр.	Тема	Број часова
		Укупно
1	Инвентарисање, билансирање и системи књиговодства	13
2	Евиденција основних средстава	4
3	Евиденција залиха (МПЦ2)	4
4	Евиденција капитала	3
5	Евиденција робног промета	20
6	Класификација и евиденција прихода	4

7	Класификација и евиденција расхода	4
8	Утврђивање финансијског резулата	5
9	Просто књиговодство	3
		60

План и програм обуке за самостално оснивање и вођење предузетничке радње и привредног друштва

Ред.бр.	Модул	Број часова
	Упознавање са полазницима и садржајем курса	1
1	Оснивање предузетничке радње и привредног друштва	14
2	Општи, правни и кадровски послови	30
3	Послови робног промета	30
4	Књиговодствени послови	16
	Евалуација полазника	2
		93

План и програм обуке за израду бизнис плана

Ред.бр.	Модул	Број часова
	Упознавање полазника са садржајем курса	1
1	Припрема за израду бизнис плана	4
2	Израда резимеа бизнис плана и дела који се тиче менаџмента и организације	7

3	Израда дела бизнис плана који се тиче производа/услуге	3
4	Израда дела бизнис плана који се тиче маркетинга	6
5	Израда дела бизнис плана који се односи на формирање стратегије конкурентности	3
6	Израда дела бизнис плана који се односи на план производње и оперативни план	6
7	Израда дела бизнис плана који се односи на финансијски план и план раста и развоја	8
8	Допуна бизнис плана и презентација бизнис плана	7
Укупно		45

План и програм обуке за предузетништво

Тематска структура програма

Ред.бр.	Модул	Број часова
1	Предузетништво	5
2	Почетак малог бизниса	5
3	Маркетинг и финансирање у предузетништву	6
4	Пословна комуникација и регистрација предузетника	4
Укупно		20

Факултативна обука из области система одбране

На основу дописа Министарства просвете, науке и технолошког развоја, у сарадњи са Министарством одбране, у Годишњи план рада школе увршћују се факултативне активности које се реализују са ученицима завршних разреда.

Циљ факултативних активности је да ученици завршних разреда средње школе стекну основна знања о систему одбране, да се упознају са својим правима и обавезама, као и да развију свест о потреби одбране земље и значају неговања патриотских осећања.

Планиране су следеће активности које ће се реализовати на часовима одељењског старешине у другом полугодишту.

	Назив теме/активности	Носилац	Време реализације
1. час	Место, улога и задаци Војске Србије у систему безбедности и одбране Републике Србије; Војна обавеза у Републици Србији; Радна и материјална обавеза у Републици Србији;	Одељенски старешина	друга недеља марта
2. час	Како постати официр Војске Србије; Како постати професионални војник; Физичка спремност-предуслов за војни позив; Војна обавеза у Републици Србији – добровољно служење војног рока.	Одељенски старешина	трећа недеља марта
3. час	Служба осматрања и обавештавања; Облици неоружаног отпора; Бојни отрови, биолошка и запаљива средства;	Одељенски старешина	четврта недеља марта

	Цивилна заштита;		
4. час	Тактичко-технички зборови.	Одељенски старешина	У складу са могућностима команди и установа Војске Србије-у току другог полугодишта април месец

Реализатори активности: Одељењске старешине ученика завршних разреда

У циљу употпуњавања већ постојећег знања, ученицима ће се саветовати да се определила за похађање оне обуке чији се план и програм не поклапа са наставним планом и програмом појединих предмета на профили који већ похађају.

2. Економско-трговинска школа углавном уписује ученике на образовним профилима који су реформисани и чији садржај предмета обезбеђује актуелна и употребљива знања и вештине. Осим оваквих профила, школа је последњих година уписала и одељења економског, правног техничара и техничара обезбеђења. Став стручних органа школе је да и ученицима на овим образовним профилима треба омогућити да стекну знања из области предузетништва, како би на тржишту рада били равноправни са ученицима напред наведених образовних профила. Како у Правилницима о наставним плановима и програмима свих образовних профила стоји да „Поред наведених предмета школа може да организује, у складу са опредељењима ученика, факултативну наставу из предмета који су утврђени наставним планом других образовних профила истог или другог подручја рада, као и у наставним плановима гимназије, или по програмима који су предходно донети“ школа се определила да се предмет **предузетништво** изучава факултативно у четвртном разреду на образовним профилима економски техничар, правни техничар и техничар обезбеђења.

У наставку дат је програм за предмет **предузетништво**:

Предмет: Предузетништво

Циљеви предмета: Развијање пословних и предузетничких знања, вештина и понашања, развијање предузетничких вредности и способности да се препознају предузетничке могућности у локалној средини и делује у складу са тим, развијање пословног и предузетничког начина мишљења, развијање свести о сопственим знањима и способностима и даљој професионалној оријентацији, оспособљавање за активно тражење посла (запошљавање и samozapošljavanje), оспособљавање за израду једноставног плана пословања мале фирме, мултидисциплинарни приступ и оријентација на праксу, развијање основе за континуирано учење, развијање одговорног односа према очувању природних ресурса и еколошке равнотеже.

Разред	Тема / Модул – Трајање теме/модула (број часова)	Начин остваривања програма и врсте активности у одређеном васпитном раду
Фонд часова годишњи/недељни		
четври		
64/2	1. Предузетништво и предузетник - 10 2. Развијање и процена пословних идеја, маркетинг план - 16 3. Управљање и организација, правни оквир за оснивање и функционисање делатности – 20 4. Економија пословања и финансијски план - 10 5. Ученички пројект – презентација пословног плана - 8	Реализација наставе одвија се кроз вежбе; одељење се дели у групе; користе се све интерактивне методе рада; вежбе се реализују у учионици; методе рада мини предавања, симулација, студија случаја, дискусија; користити формулар за бизнис план Националне службе запошљавања; оцењивање остварених исхода вршити кроз активности ученика на часу, редовности и прегледности радне свеске, домаће задатке, тестове знања, израду практичних радова, израду коначне верзије бизнис плана, презентацију. Препоручене садржаје по темама ученик савладава на једноставним примерима.

Програм културних активности школе

Циљ: Проширење утицаја школе на васпитање ученика и културни развој школског окружења, као и заједничке културне активности са институцијама и организацијама у локалној самоуправи ради обogaћивања културног живота и остваривања образовно-васпитне улоге школе

Активности	Носиоци активности	Динамика
Обележавање Европског дана језика	Ученици и наставници српског и страних језика	септембар
Израда панoa и зидних новина	Ученици и наставници српског језика, ликовне уметности и библиотекари	октобар - мај
Учествовање на литерарним и ликовним конкурсима	Ученици и наставници српског језика и ликовне уметности	октобар - мај
Учествовање у културним и јавним манифестацијама у граду (свечане академије, трибине, промоције)	Ученици (чланови драмске и рецитаторске секције), наставници српског језика и наставници музичке културе	новембар - мај
Обележавање Дана матерњег језика	Ученици (чланови секција) и наставници српског језика	фебруар
Рад на припреми, издавању и промоцији школског листа	Ученици (чланови новинарске секције) и наставници српског језика	октобар - април
Обележавање Дана енглеског језика	Ученици и наставници страних језика	април
Обележавање Међународног дана Франкофоније	Ученици и наставници страних језика	март

Програм слободних активности

Циљеви остваривања програма слободних активности су:

- Јачање образовно-васпитне делатности школе
- Подстицања индивидуалних склоности и интересовања ученика
- Правилно коришћење слободног времена ученика
- Богаћење друштвеног живота и разоноде ученика
- Развијање и неговање другарства и пријатељства

Поштујући принцип добровољности у опредељивању ученика, школа ствара неопходне услове за реализацију слободних активности, које се по правилу спроведе кроз рад у секцијама током школске године.

Секција	Носилац активности	Програм рада
Новинарска секција	Стручно веће за српски језик и уметност	• Именовање чланства • Уредништво • Одређивање глобалне структуре школског листа • Одабир тема за часопис • Подела задатака • Одређивање тема за интервју • Одабир литерарних радова • Рад на темама: актуелности у школи и ван ње, музика, спорт, јубилеји, мода, филм... • Пасивне и активне стране • Куцање радова • Лектура и коректура листа • Сарадња са техничким уредништвом • Сарадња са Народном библиотеком у Бору • Писање чланака • Разговори са борским ствараоцима • Контакти са уредницима дневних и месечних листова • Посете институцијама битних за новинарство • Разговори са новинарима и члановима уредништва неких листова • Припрема презентације • Одабир ученика, читање текстова, увежбавање текстова • Промоција листа Трагови • Анализа пријема листа код читалаца • Анализа промоције листа • Анализа рада секције
Драмско-рецитаторска секција	Стручно веће за српски језик	• Окупљање чланова секције • Афинитети ученика • Глобални избор драмских и поетских текстова • Артикулационе пробе предиспозиције

	и уметност	• Утврђивање подобности избора узрасту ученика • Читање текста • Читање и говор • Драма, драмска структура и разумевање текста • Сценско кретање и став • Апелативно рецитовање и акценатске структуре • Рецитовање дијалогских форми, трансформације, понављање • Хармонија текста, речи и гласа • Припрема и увежбавање текстова за Светосавску академију • Дикција • Артикулационе пробе • Од мисли ка речи и обрнуто • Глума и рецитовање • Разумевање текста • Звуковна и ритмичка структура текстова • Светосавска академија • Анализа успешности академије и пријема код публике • Читање текста позоришне представе • Артикулационе пробе одабраног текста • Језичке пробе одабраног текста • Сценска проба, говорник и говор • Текстуалне пробе, кретање и став • Глобална анализа значења и смисла текстова • Акценатска структура садржаја текста • Учешће на такмичењима рецитатора • Анализа успешности приказивања и пријем код публике и учешће на окружном нивоу • Реторичко, свечарско, химничко, естрадно, камерно рецитовање • Однос рецитатор, глумац, публика • Импровизовани говор • Посета институција културе у граду, упознавање са њиховим радом • Евентуално упознавање са гостујућим глумцима, размена искустава, присуствовање позоришној представи у граду као и извођење представе чланова • Говор ex tempore • Учешће на такмичењу реторичара • Анализа рада секције
Секција за пливање	Стручно веће за природне и друштвене науке	• Формирање секција, дијагонстиковане и планирање група • Општа физичка припрема • Вежбе снаге, вежбе брзине • Вежбе основне издржљивости • Технике у пливању • Вежбе руку у краулу • Вежбе ногу у краулу

		• Вежба тела у краулу • Техника (и објашњење уз практични приказ) • Техника дисања у краулу • Вежбе руку у прсном стилу • Вежбе ногу у прсном стилу • Вежбе тела код прсног стила • Вежбе дисања у прсном стилу • Техника (и објашњење уз практични приказ) • Дијагностификовање и планирање групе • Општа физичка припрема • Основне технике и њихове разлике у пливању • Дисање • Стицање кондиције у пливању • Вежбе руку код леђног сзила • Вежбе ногу код леђног стила • Вежбе тела код леђног стила • Вежбе дисања • Пливање леђног стила • Стицање кондиције • Вежбе руку за делфин • Вежбе ногу за делфин • Вежбе тела код делфин пливања • Вежбе дисања • Пливање делфин стила • Стицање кондиције • Пливање, • Одељенска такмичења • Такмичења између средњих школа
Секција за кошарку	Стручно веће за природне и друштвене науке	• Формирање секција, дијагонстикованање и планирање група • Општа физичка припрема • Вежбе снаге, вежбе брзине • Основне издржљивости • Технике вођења лопте • Техника (и објашњење уз практични приказ) • Техника дриблинга • Техника додавања • Техника додавања у кретању • Техника додавања у нападу • Техника додавања у одбрани • Техника шутирања • Вежбе снаге и издржљивости • Општа физичка припрема • Провера физичке спретности • Провера физичке окретности • Техника шутирања са различитих позиција • Техника различитих шутева(хорог шут, полагање) • Тактика игре

		• Тактика игре при дриблингу • Тактика игре при скоку • Тактика игре код шутирања • Тактика игре у одбрани • Тактика игре у нападу • Тактика 3:2 • Тактика 2:2:1 • Тактика 5:0 • Тактика 4:1 • Игра на два коша • Одељенска такмичења • Такмичења између средњих школа
Секција за фудбал	Стручно веће за природне и друштвене науке	• Формирање секција, дијагонстиковане и планирање група • Општа физичка припрема • Вежбе снаге, вежбе брзине • Вежбе основне издржљивости • Технике вођења лопте • Техника (и објашњење уз практични приказ) • Техника дриблинга • Техника додавања • Техника додавања у кретању • Техника додавања у нападу • Техника додавања у одбрани • Техника шутирања • Вежбе снаге и издржљивости • Општа физичка припрема • Провера физичке спретности • Провера физичке окретности • Техника шутирања са различитих позиција • Техника различитих шутева(центар, бек, шпиц, крило...) • Тактика игре • Тактика игре при дриблингу • Тактика игре при скоку • Тактика игре код шутирања • Тактика игре у одбрани • Тактика игре у нападу • Индивидуална тактика • Групна тактика • Тимска тактика у одбрани • Тимска тактика у нападу • Игра на два гола • Одељенска такмичења • Такмичења између средњих школа
Секција за одбојку	Стручно веће за природне и друштвене науке	• Формирање секција, дијагонстиковане и планирање група • Општа физичка припрема • Вежбе снаге, вежбе брзине • Вежбе основне издржљивости

	науке	• Техника прстију • Техника прсти и ударци у зид • Техника прсти и рад у пару • Техника (и објашњење уз практични приказ) • Техника сервиса одоздо • Техника сервиса одозго • Флоп сервис • Техника додавања у нападу • Техника додавања у одбрани • Техника чекића • Техника чекића у пару • Техника прсти, чекић, сервис • Техника прсти, чекић, сервис, у пару • Техника прсти, чекић, сервис, рад са три ученика • Сервис са 3 корака • Сервис са 5 корака • Тактика игре • Тактика игре при сервису • Тактика игре преко центра • Тактика игре кувањем • Тактика игре у одбрани • Тактика игре у нападу • Тактика са блоком • Тактика двојни блок • Тактика у тројном блоку • Тактика са дијагоналом и паралелом • Игра • Одељенска такмичења • Такмичења између средњих школа
Секција за атлетику	Стручно веће за природне и друштвене науке	• Формирање секција, дијагностиковање и планирање група • Општа физичка припрема • Вежбе снаге, вежбе брзине, спец. вежбе са и без реквизита • Вежбе основне издржљивости • Елементарне игре • Вежбе ранотеже, скокови, прескок • Вежбе окретности на тлу • Полигони, вежбе издржљивости кроз елементе технике • Техничка припрема • Основни став и основно кретање - трчање • Основни ставови и основно кретања, трчање и скакање • Техника залета корацима, промене смера кретања из основног и брзог трчања • Промена смера кретања и основног кретања заустављање, скокови • Одскоци и приземљења • ставови у трчању • Ниски старт и трчање

		• Општа физичка припрема • Високи старт и трчање • Трчање преко препона • Трчање у кривини • Брзо трчање –техника • Физичка припрема, • Трчање на кратке стазе • Трчање на дуге стазе • Скок у даљ • Бацање кугле • Бацање копља, кладива-техника • Скок у вис • Тактика у трчању • Тактика распореда снаге • Технике дасања при трчању • Технике дасања код бацања • Технике дасања код скакања • Кондициони час • Штафета у трчању у разлићитим дисциплинама • Штафета у трчању и примопредаја • Одељенска такмичења • Такмичења ученика средњих школа на нивоу општине
Секција за стрелаштво	Стручно веће за природне и друштвене науке	• Формирање секција, планирање секција и група • Општа физичка припрема • Вежбе снаге и брзине • Специјалне вежбе дасања • Вежбе дасања са пушком или пиштољем • Вежбе дасања без пушке или пиштоља (у стојећем ставу) • Основни ставови • Стојећи став • Лежећи став • Ритам рада у ставовима • Ритам дасања у различитим ставовима • Основна правила ставова • Научити све о реквизиту • Руковање реквизитом • Склапање и расклапање реквизита • Склапање и намештање муниције • Држање реквизита • Држање и дасање са реквизитом • Пуцање • Пуцање и дасање кроз фазу пуцања • Фазе стрелаштва • Фаза доласка на терен и концентрација • Концентрација пре пуцања и за време пуцања • Припрема за пуцање • Пуцање тј. Вежбање гађања

		• Гађање у мету • Гађање у мету • Вежбе опште физичке припреме • Вежбе издржљивости • Вежбе дисања • Вежбе пуцања • Вежбе концентрације • Гађање у мету • Такмичење по групама и категоријама
Секција за стони тенис	Стручно веће за природне и друштвене науке	• Формирање секција, планирање секција и група • Општа физичка припрема • Вежбе снаге и брзине • Специјалне вежбе са рекетом и без • Гађање мете • Пребацивање преко мреже • Вежбе пребацивања лоптице • Вежбе окретности и спретности • Кретање ка лоптици • Кретање уназад и са стране • Кретања (сва) • Вежбе ударања лоптице и различити начини • Промена смера кретања, заустављања и скокови • Техника залета корацима • Брзинско кретање • Сва кретања • Општа физичка припрема • Основне технике блокирања • Основне технике финтирања ка лоптици • Повезивање елемената технике без лоптице • Повезивање елемената технике са лоптицом • Ударци и брзине кретања лоптице • Правци кретања лоптице при ударцу • Увежбавање научене технике • Игра – појединачно • Технички елементи у нападу • Технички елементи у одбрани • Повезивање технике напада и одбране • Игра-појединачно • Игра-одељенска такмичења • Игра,увежбавање • Игра – школска такмичења
Плесна секција	Стручно веће за природне и друштвене науке	• Формирање секција, група • Општа физичка припремљеност • Вежбе снаге • Вежбе окретности • Елементарне игре • Вежбе равнотеже, скокови

	науке	• Техника игре • Основни покрети • Држање тела • Кораци (основни и са поскоком) • Кораци (окрети и специјални) • Игра • Жижино коло-кораци • Жижино коло са кореографијом • Жижино коло-игра • Моравац-кораци • Моравац са кореографијом • Моравац –игра • Ужичко коло-кораци • Ужичко коло са кореографијом • Ужичко коло –игра • Влашко коло-кораци • Влашко коло са кореографијом • Влашко коло –игра • Обрада свих кола са кореографијом • Енглески валцер-кораци • Енглески валцер са кореографијом • Енглески валцер –игра • Пингвин коло-кораци, игра • Бечки валцер-кораци • Бечки валцер са кореографијом • Бечки валцер –игра • Чачача-кораци • Чачача-кореографија • Обрада свих кола и валцера • Игра
Психолошка секција	Стручно веће за природне и друштвене науке	• Упознавање са начином рада, подстицање интеракције, развој поверења и сарадње, анализа предвиђеног програма рада, евентуалне измене на предлог ученика • Саветовање у доба епидемије (конфузија, страх, туга, љутња...) • Емоционалност у адолесценцији • Љубав и партнерски односи • Депресија у адолесценцији • Анорексија и булимија у адолесценцији • Тренинг самопоуздања • Ко сам ја и каква бих желела да будем • Ја сам ок ти си ок • Малолетничка деликвенција • Вештине комуникације: асертивност • Вештине комуникације: опције у комуникацији • Вештине комуникације: комуникација са тешким саговорником

		• Вештине комуникације: постављање здравих граница • Болести зависност (наркотици) • „модерне“ болести зависности (рачунар, игрице, коцка, шопинг...) • Психолошке забране и дозволе • Завршна радионица: евалуација рада секције • Рад са ученицима на актуелним темама и садржајима од психосоцијалног интереса.
--	--	---

Програм каријерног вођења и саветовања

Програм каријерног вођења и саветовања је урадио Тим за КВиС на основу новог Правилника о стандардима услуга каријерног вођења и саветовања ("Сл. гласник РС", број 43/2019.) који обухвата информисање, саветовање, вођење и доношење одлука о професији код ученика.

Циљ стандарда услуга, односно Програма, јесте да помогне младим људима да разумеју и интерпретирају информације о свету рада и будућој каријери, да могу да разјасне недоумице које имају у погледу професија или послова, да разумеју своје способности и дефинишу своје ставове у погледу понуђених или жељених избора.

Стандарди су оријентисани ка исходима тако да Каријерно вођење и саветовање треба да пружи подршку младима да боље разумеју себе и своје потребе, да превазиђу могуће баријере у погледу учења и доносе одлуке о свом будућем професионалном животу.

Програм каријерног вођења и саветовања намењен је свим ученицима па и онима из осетљивих друштвених група уз уважавање специфичности које важе за ове групације младих.

Циљна група: Стандарди програма каријерног вођења и саветовања односе се на ученике узраста од 15 до 18 година.

Тим за КВиС ће се у Програму бавити стандардима који су примерени образовно-васпитним установама а то су пре свега **Стандарди вештина управљања каријером.**

Области	Активности	Носиоци	Време реализације	Исходи
Откривање и разумевање себе	Испитивање интересовања ученика о наставку школовања или ттражењу посла	Одељењски старешина, педагог школе	Прво тромесечје	Ученици имају став о сопственој професионалној будућности
	Радионица на тему технике	Педагог, чланови Тима за	Децембар, јануар	Ученици препознају своје

	SWOT анализе	КВиС		јакe стране и приоритетне области за даљи лични и професионални развој
	Индивидуални саветодавни рад са ученицима	Педагог, наставник психологије	Током године	Ученик је способан да разуме значај континуираног рада на себи у циљу подизања самопоуздања
	Радионице на тему: Играње улога – представљање послодавцу, симулирање интервјуа за посао	Наставници грађанског васпитања, чланови Тима за КВиС	Март, април	Ученици процењују ниво развијености сопствених карактеристика и лични развој у односу на захтеве каријерних опција
	Обавештавање ученика преко огласних табли и преко школских мејл адреса	Педагог, Одељењске старешине	Током школске године	
	Радионице на тему: писање CV-ја и мотивационог писма	Наставници грађанског васпитања, чланови Тима за КВиС	Март, април	
Сагледавање могућности света образовања и света рада	Оспособљавање ученика за активно и континуирано информисање о образовним и каријерним могућностима	Педагог, чланови Тима за КВиС, одељењске старешине	Током године	Ученици увиђају значај информисања о променама у свету образовања и на тржишту рада
	Организовање предавања у сарадњи са социјалним партнерима	Предавачи социјални партнери	У току првог полугодишта	Ученици имају јаснију слику о одређеним занимањима
	Организовање стручних посета, волонтирања и ангажовања на	Координатор практичне наставе, Канцеларија за	Током године	Ученици сагледавају могућности за учење и

	практичној настави	младе, чланови Тима за КВиС		запошљавање кроз сусрете са представницима света рада и образовања
	Сарадња са Националном службом за запошљавање; тестирање и процена способности и компетенција	Представници Националне службе за запошљавање	У време зимског распуста ученика	Ученици добијају смернице и препоруке за будућу професију на основу сопствених ресурса и потенцијала
Креирање каријере	Обавештавање ученика о учешћу на стварним и вирелним посетама Сајмова запошљавања; Организоване посете осталим Сајмовима	Одељењске старешине, предметни наставници струке, педагог	У другом полугодишту	Ученици унапређују сопствена професионална знања и искуства као и стицања нових
	Радионица на тему SMART методе	Педагог, Тим за КВиС	У другом полугодишту	Ученици ће имати јаснију слику о остварљивости циљева које су поставили себи на основу питања које пружа ова метода
	Усмеравање ученика на бесплатне обуке, курсеве, семинаре и вебинаре које пружа неформално образовање.	Педагог, Тим за КВиС, Канцеларија за младе, ГГ "Кокоро"	Током године	Ученици препознају различите прилике за учење ради остваривања сопствених каријерних циљева

Програм заштите животне средине

Значај заштите животне средине	Циљеви еколошког програма	Задаци еколошког програма
С обзиром да се ради о једној веома озбиљној теми, односно програму потребно је тако и приступити. Надамо се да ћемо овим путем успети да дамо свој допринос у заштити животне средине, што је и обавеза сваког човека као појединца, а нарочито школе као најважнијег субјекта у процесу стицања знања, васпитања, укључивања у процес развијања вештина, ставова и вредности које ученике оспособљавају да успешно задовољавају сопствене потребе и интересе, развијају своју личност и потенцијале, поштују друге особе и њихов идентитет, као и да развијају свест о толеранцији и прихватању различитости. Овај програм подразумева и развој друштвене свести као и активно и одговорно учешће у економском, друштвеном и културном животу свих његових чиналаца. На тај начин ученици постају активни чланови друштва, његовог економског и културног развоја. Школа је основни фактор васпитања и еко образовања. Са утврђеним програмским садржајима и облицима школа пружа највеће могућности у изграђивању свести ученика. Она пружа значајне могућности за стицање одређених знања, али	– Упознавање ученика, наставника и осталих запослених са еколошким проблемима, изучавање проблема животне средине (града, непосредне околине школе, ванградским зонама) – Изградња еколошки одговорне личности – Упознавање са основним појмовима (појам деградације животне средине, појам поремећености природне равнотеже и др.) – Стицање знања о негативном дејству загађеног ваздуха, земљишта, воде, хране, оначину спречавања и заштити од свих негативних утицаја – Стицање знања о важности и начину бриге за околину – Усвајање навика и вештина које доприносе очувању и заштити животне средине – Развијање позитивног става о природи и уверења о потреби очувања природе – Развијање правилног односа према здравом начину живота, исхране, формирање здравих навика и стилова живота – Стицање знања, ставова и уверења о природном и урбаном животу, правилан однос према биљкама, животињама, вредностима – Развијање свести о потреби и могућностима личног ангажовања у заштити животне средине – Усвајање и принципа одрживости, етичности и права	– омогућити ученицима, запосленима и свим заинтересованим сарадницима стицање знања и искуства о окружењу – изграђивање позитивних ставова и понашања према околини – упућивање ученика у начин на који начин они сами могу допринети заштити властитог здравља, заштите и очувања животне средине – Изградња правилног начина исхране и физичке активности (изградња терена у складу са потребама правилног физичког развоја и у складу са очувањем и унапређењем животног простора као подстицајне средине за стицање позитивних ставова према здравом начину живота) – Формирање здраве, подстицајне средине школског простора и околине – Омогућити коришћење обновљивих извора енергије – Рециклирање и разврставање рециклажног отпада како у школи тако и у породици – Озелењавање школског простора (садња дрвећа, цвећа, лековитог биља ...)

и заизграђивање одређених навика, за развој еколошке свести развијањем љубави и одговорног односа према породици. У основи, наш образовни систем подразумева континуирани васпитно образовни процес, који се спроводи регулатно у установама намењених за ту врсту делатности. Иако васпитање и образовање младих за заштиту животне средине има своје полазиште у породичном васпитању, школа у том циљу постаје незаменљива. Савремена еколошка ситуација је показала да фонд знања из екологије није на потребном нивоу те су и обавезни програми са еколошким садржајима све важнији и са развијањем еколошке свести и одговорности почиње се од најранијег детињства, прво у породици па кроз све нивое школовања (јаслице, вртић, предшколски и школски програм). Иако знања из екологије и заштите животне средине, одрживог развоја нису на високом нивоу јако су важни њихови васпитни потенцијали. Да би програм био садржајнији и успешнији почећемо са самим појмом екологије као науке. У току своје дуге историје, која траје више од три милијарде година, живот се развио у јако великом броју различитих облика. Током свог живота сваки организам упростору у коме живи непрестано ступа у различите врсте односа с другим	будућих генерација на очувану животну средину – Развијање свести о потреби заштите, обнове и унапређења животне средине, - одговорног и рационалног коришћења и одлагања различитих супстанци у свакодневном животу – Очување географске средине у којој егзистира човек – Развијање љубави према природи и осећање дужности да чувају и заштите природу – Разумевање и схватања процеса рециклаже у свакодневном животу – Важности очувања биодиверзитета – Задовољење егзистенцијалне људске потребе, а међу њима и осигурање здравог начина живота, што има и друштвени и хуманистички смисао – ФОРМИРАЊЕ ЕКОЛОШКОГ НАЧИНА МИШЉЕЊА	– Извођење теренске наставе – Упознавањем са биљним и животињским врстама из ближе (градске) и даље околине – упознавање извора и стена – упознавање са биљкама и животињама као индикаторима здравог земљишта, воде, ваздуха – Упознавање са главним загађивачима животне средине – Континуирана едукација ученика и наставника – Сарадња свих актера образовања и васпитања – Већа присутност у електронским издањима – Сарадња са Тачким парламентом – Сарадња са организацијама и канцеларијама за заштиту и унапређење животне средине и одрживог развоја – Учествовање у акцијама које су усмерене на очувању животне средине, упознавању биљака и животиња – Сарадња са локалном заједницом – Сарадња са организацијама које се баве прикупљањем и одвожењем рециклажног материјала – Укључивање у рад домаћих и иностраних организација које се баве заштитом животне средине и одрживог развоја.
--	--	--

организмима. Да би могао да опстане, сваки организам мора да буде прилагођен условима средине коју насељава. <i>Наука која се бави проучавањем природе – простора у којем се одвија живот,</i> <i>затим односа који у природи постоје између живих бића и спољашње средине, као иначина на који су се жива бића прилагодила различитим условима спољашње средине назива се екологија.</i> Назив екологија потиче од грчких речи <i>оикос</i>, што значи кућа, дом, станиште и <i>логос</i>, што значи наука или учење. Екологија је изузетно сложена наука. Данас екологија представља једну од најзначајнијих природних наука. Она долази у центар свега што је човек својим негативним деловањем нарушио и загадио простор у коме се одвија живот. У многим деловима света угрожен је опстанак многих биљака и животиња као и самог човека. Од степена основних еколошких сазнања зависи и ефикасност заштите животне средине, па самим тим и будућност савремене цивилизације и квалитет живота генерација које долазе. Људи су сада више него икада забринуте за свој опстанак. Због тога је последњих година све више програма и акција у циљу заштите, обнове и унапређења животне средине. Поштовање еколошких законитости и		
--	--	--

примена основних знања из екологије , досадашњих искустава у заштити животне средине дају,ипак, велику наду будућим генерацијама. Једино питање које се поставља је да ли ће то бити употребљено за добробит свих живих бића.		
ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ		
Овај програм обухвата активности усмерене на јачање или развој еколошке свести, као и очување природних ресурса: 1. Обележавање значајних еколошких датума (Дана планете земље, Дани туризма, Светски дан вода, Светски дан шума, Светски дан здраве хране...) 2. Посета Природњачком музеју уз актуелна предавања (у Београду) и Сајму Туризма 3. Набавку стручне литературе, 4. Неговање, одржавање и по потреби обнављање школског зеленила, сређивање школског дворишта, 5. Предавање из области заштите и унапређења животне средине (загађивање и заштита хране, шумских плодова, проблеми отпадног материјала, примена секундарних сировина уз ангажовање предавача), 6. Сарадња са Заводом за заштиту здравља, 7. Сарадња са Друштвом младих истраживача, 8. Промовисање здравих стилова живота, 9. Обележавање светског дана заштите животне средине 6.јун 10.Опремање зидних новина са темама очувања и заштите човекове средине, 11.Излети - природни резервати , обилазак зоолошког врта 12. Стручна екскурзија ученика пејзажне архитектуре		

Напомена: Одређени садржаји еколошког програма се већ остварују кроз наставне и ваннаставне активности (кроз градива биологије, хемије, географије, физике, еколошке секције, кроз заједничке теме и активности природних и друштвених наука).

Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања и програми превенције других облика ризичног понашања и програм заштите од дискриминације

Овај Програм је настао на основу Општег протокола за заштиту деце од злостављања и занемаривања, чл. 103. Закона о осноама система образовања и васпитања (Сл.гл. РС бр. 72/2009.); Закона о средњем образовању и васпитању, члан 17 ("Сл. гласник РС", бр. 55/2013, 101/2017, 27/2018 –др.закон, 6/2020,52/2021, 129/2021 и 129/2021 – др.закон) Правилника о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности (Сл.гл. РС, бр. 65/2018.); Правилника о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање (Сл.гл. РС, бр.46/19) од 26. јуна 2019.г. и Правилника о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање ("Сл. Гласник РС", бр. 46/2019 и 104/2020) од августа 2020.године.

Програм заштите од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања у школи и других облика ризичног понашања је прецизирао улоге и одговорности свих субјеката укључених у живот и рад школе.

На основу Правилника о протоколу поступања у установи у одговору на насиље злостављање и занемаривање у образовно-васпитним установама као и Правилником поступања у случају дискриминације, школа је формирала **Тим** за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања и превенцију других облика ризичног понашања ученика.

Програм за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања у даљем тексту Програм заштите у Школи је такође саставни део Годишњег плана рада Школе.

Програмом заштите, дефинисане су превентивне активности, као и кораци и процедуре у поступању и заштити од дискриминације и насиља. У Програму је дефинисано шта се сматра насиљем, као и које све врсте и облике обухвата.

Такође је новим Правилником о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање од августа 2020.године у делу Интервентних активности, допуњен пасусима који се односе на Заштиту запослених у случају када су починиоци насиља ученици, родитељи или трећа лица према запосленима у школи.

ЗНАЧЕЊЕ ПОЈМОВА

Свако насиље и дискриминација у школи се може спречити у атмосфери која:

1. развија и негује културу понашања свих актера живота и рада школе;
2. не толерише насиље и дискриминацију и не ћути о њима;
3. развија свест и одговорност свих актера у образовању о заштити и безбедности;
4. обавезује на поступање све актере у школи који имају сазнање о насиљу или било какву сумњу у вршењу дискриминације.

Програмом заштите су дефинисане превентивне активности, као и кораци и процедуре у поступању у заштити од дискриминације и насиља. Такође је дефинисано шта се сматра насиљем, као и које све врсте и облике обухвата.

Насиље се дефинише као сваки облик једанпут учињеног или поновљеног вербалног или невербалног понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавања здравља, развоја и достојанства ученика а такође и свих запослених.

“Под дискриминацијом, односно дискриминаторним понашањем, у смислу Закона и овог акта подразумева се понашање којим се на непосредан или посредан, отворен или прикривен начин, неоправдано прави разлика или неједнако поступа, односно врши пропуштање чињења (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лице или групе лица, као и на чланове њихових породица или њима блиска лица, а који се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, статус, мигранта, расељеног лица, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, социјалном и културном пореклу, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, сметњи у развоју и инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима, као и по другим основама утврђеним законом којим се прописује забрана дискриминације.

Извршилац дискриминације, у смислу овог акта, јесте лице – учесник у образовању, запослени, родитељ или треће лице, као и установа, њени органи и тела који својим чињењем или пропуштањем чињења врше дискриминацију у процесу образовања и васпитања или у вези са њим, у свим релацијама.”

СПОЉАШЊА ЗАШТИТНА МРЕЖА

Спољашњу заштитну мрежу чине следеће институције:

1. Центар за социјални рад
2. Полицијска управа / Тужилаштво
3. Дом здравља
4. Канцеларија за младе
5. Дневни боравак за младе са проблемима
6. Локална самоуправа
7. Спортски савез
1. Центар за културу и библиотека
2. Школска управа Зајечар

Циљ сарадње : стручна помоћ, подршка и сарадња у решавању проблема и задовољавање културних и спортских потреба ученика.

УНУТРАШЊА ЗАШТИТНА МРЕЖА

Унутрашњу заштитну мрежу чине сви запослени и ученици школе.

Школа је прописала улоге и одговорности запослених и ученика у школи. На видним местима у школи истакнути су кораци деловања у случају дешавања насиља.

Случајеве насиља у школи поред Тима за заштиту разматрају и дају мишљење следећи органи: Парламент ученика, Савет родитеља, Наставничко веће и Школски одбор.

ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ И ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА ЗАШТИТЕ

Програм заштите од дискриминације и насиља има као општи циљ да наша школа буде безбедно и подстицајно место чиме се остварује право сваког детета да буде заштићено од свих облика насиља. Такође важи и за запослене да је Установа дужна да интервенише увек када постоји сумња или сазнање да запослени трпи насиље од стране ученика, родитеља или трећег лица. Ово се постиже применом мера и програма **превенције**, ради стварања безбедне средине, и мера **интервенције** у ситуацијама када се јавља насиље, злостављање и занемаривање.

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ: Превентивне активности	Носиоци, одговорна лица	Временска динамика
1. Начини на који се превентивне мере и активности уграђују у свакодневни живот и рад установе <u>Ученици, Одељењске заједнице и Парламент ученика:</u> Претходне две године су нас ставиле у специфичне животне и радне околности са онлајн и комбинованом наставом услед пандемије вируса ковида 19 и тешке епидемиолошке ситуације у земљи. Надамо се да ће ситуација наредних година бити под контролом и да ће се школски живот одвијати нормално. Стицајем околности које су наведене, школа се одлично прилагодила раду у свим условима и створила нове активности у којима вешто реализује превентивне активности. Тако ће се и превентивне активности одвијати на часовима уживо а такође и на школској платформи Гугл учионице и активностима у реалним школским учионицама и другим институцијама. • На првим часовима одељењског старешине и заједнице биће разговора на тему придржавања свих прописаних епидемиолошких мера и заштите по здравље ученика и запослених. • На часовима одељењске заједнице ученици I разреда ће бити	Тим за заштиту, Одељењске старешине Парламент ученика	Септембар, октобар

узнати са Правилником о протоколу поступања у случају дешавања насиља; са врстама насиља и ризичног понашања адолесцената; • Такође ученицима ће се посебна пажња обратити на насиље које се може десити злоупотребом информационих технологија или тзв. Дигиталног насиља услед створених прилика у окружењу. • Ученицима се јасно ставља до знања да се насиље не толерише као ни дискриминација по било ком питању, да се о насиљу не ћути, већ да се сваки облик насиља или сазнање о истом – пријави; • За ученике ће бити организована предавања, радионице, слање прикладног материјала, одржавање спортских такмичења, учешће у пројектима и волонтерским акцијама, хуманитарним акцијама, колективним посетама културним институцијама а свакако ће се обавити обележавање значајних датума, подстицање и похваљивање ученика у примерима добре праксе на огласној табли и преко Књиге обавештења. • На појединим часовима грађанског васпитања и одељењских заједница, наставници и педагог школе ће ставити акценат на болести зависности, првенствено на последице психо-активних супстанци; <u>Стручни органи, тела и тимови</u> • Информисање стручних органа првенствено преко Наставничког већа одвијаће се, како уживо, тако и преко дигиталног информисања. • Парламент ученика је такође информисан о свим значајним учешћима ученика; • Извештавање о реализованим превентивним активностима; Извештавање о интервентним ситуацијама и предузетим мерама, учесталости, врсти инцидентних ситуација; • По потреби у циљу здравствене безбедности ученика и запослених, вршиће се праћење и извештавање здравственог стања свих на дневном нивоу; <u>Родитељи</u> • Упознавање родитеља са моделом система наставе и важним епидемиолошким мерама и упутством заштите здравља њихове деце, као и обавезе родитеља. • Упознавање нових родитеља и подсећање родитеља старијих	Тим за заштиту, одељењске старешине, Педагог, Директор	Током године
--	---	---------------------

ученика са Правилником о протоколу поступања у случају дешавања насиља, занемаривања и злостављања; Извештавање о предузетим превентивним и интервентним мерама у случају дешавања насиља; Укључивање родитеља у акције и пројекте школе који промовишу толеранцију и демократске вредности; Саветодавни рад у оквиру интервентних активности у Плану заштите било родитеља ученика у улози жртве или починиоца.	Одељењске старешине на родитељским састанцима	Септембар, октобар
2. Стручно усавршавање запослених • Предавања, трибине, семинари од стране других институција и представника социјалних партнера уколико буду организована. • Информисање запослених преко стручних органа и онлајн комуникација. • Непосредно учешће на вебинарима уз или без котизације.	Социјални партнери Тим за заштиту Тим за СУ	Током године
3. Начин информисања о обавезама и одговорностима • Онлајн информисање дигиталном комуникацијом, слањем дописа, правилника, упутстава о мерама заштите родитеља и запослених; • Огласна табла за ученике и родитеље са шематским приказом корака, поступака у случају дојаве или дешавања насиља; Транспарентност и доступност чланова Тима за заштиту са видљивим именима и презименима чланова; Огласна табла за наставнике; Књига обавештења; Часови одељењских старешина и др.	Одељењске старешине Педагог Тим за заштиту	Током године
4. Подстицање и оспособљавање ученика за активно учествовање у раду ОЗ, ПУ, ШО и стручних органа установе • Упознавање са правима и обавезама ученика, са садржајем	Одељењске	

рада одељењске заједнице, Парламента ученика, Школског одбора и осталих стручних органа у којима су укључени ученици; Подстицање и оснаживање ученика за њихово активно укључивање и рад у наведеним органима школе.	старешине Педагог Координатори тимова	Током године
5. Садржаји и начини за појачан васпитни рад, ради развијања самоодговорног и друштвено одговорног понашања - Појачан васпитни рад се одвија паралелно са одељењском заједницом кроз колективни разговор, радионице, предавања и индивидуални разговори са појединцима на тему стреса, конфликта, толеранције – прихватања различитости и вештине комуникације без дискриминације; - Уз појачан васпитни рад укључене су активности друштвено-корисног рада као мера у односу на облик и ниво насиља.	Одељењске старешине Педагог Чланови Тима	Током године
6. Поступци за рано препознавање ризика од насиља, злостављања и занемаривања Анализа породичне ситуације; саветодавни рад након уочене потребе; часови ОЗ уз анонимна анкетирања у детектовању проблема;; посматрање понашања ученика на часовима и одморима; упитници са којима се испитује однос са вршњацима, односи у породици, толерантност на насиље; разговори са родитељима.	Одељењске старешине Педагог Предметни наставници	Прво полугодиште
7. Начини реаговања на насиље, злостављање и занемаривање, улоге и одговорности и поступање у интервенцији када постоји сумња или се оно догађа Сви предузети кораци и активности у току дешавања или сазнања о дешавању насиља су детаљно описани у делу овог Програма под називом Интервентне активности.	Сви запослени у школи Педагог	Током године

	Чланови Тима	
8. Облици и садржаји рада са свим ученицима, онима који трпе, чине или су сведоци насиља, злостављања и занемаривања Колективни разговори у ОЗ у виду појачаног васпитног рада; индивидуални разговори са актерима насиља у виду појачаног васпитног рада; прављење Плана заштите за све актере у насиљу.	Одељењске старешине Педагог Чланови Тима	Током године
9. Начини, облици и садржаји сарадње са породицом, јединицом локалне самоуправе, надлежном јединицом полиције, центром за социјални рад, здравственом службом, правосудним органима - Индивидуални разговори са родитељима укључујући по потреби и остале чланове породице; - Телефонски разговори, писана кореспонденција, консултације, разговори, састанци, подршка и сарадња са осталим институцијама спољашње мреже.	Директор Секретар Координатор Тима	По потреби
10. Начини праћења, вредновања и извештавања органа установе о остваривању и ефектима програма заштите - Тим за заштиту прати остваривање Програма заштите установе; - Евидентира случајеве насиља, злостављања и занемаривања на другом и трећем нивоу; - Прати остваривање конкретних планова заштите; - Укључује родитеље или друге законске заступнике у саветодавно –васпитни рад; - Тим подноси Извештај директору два пута годишње а директор даље извештава остале органе у школи.	Педагог Чланови Тима Директор	По потреби

Интервентне активности	Носиоци, одговорна лица	Временска динамика
Интервенцију у одговору на насиље, злостављање и занемаривање чине мере и активности којима се оно зауставља, осигурава безбедност учесника (оних који трпе, чине или сведоче), смањује ризик од понављања, ублажавају последице за све учеснике и прате ефекти предузетих мера. Свака особа која има сазнање о насиљу, злостављању и занемаривању обавезна је да реагује. Предвиђени кораци у интервентним активностима: • У случају сазнања или откривања насиља сваки запослени у установи у обавези је да реагује тако што ће прекинути насиље или позвати помоћ уколико процени да самостално не може да прекине насиље. • Смиривање ситуације подразумева обезбеђивање сигурности за ученика, раздвајање, разговор са актерима. • Информисање родитеља или других законских заступника о дешавањима по питању насиља; • Прикупљају се информације о догађају; узимају се изјаве од ученика у складу са одредбама закона који уређује основе система образовања и васпитања. • У случају да је ученик или родитељ починилац насиља према запосленом, директор има обавезу да обавести родитеље или надлежне институције из спољашње мреже. • Окупљање чланова Тима у случајевима дешавања насиља, информисање о случају и договор о предузимању даљих корака према Правилнику о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање; • Тим следи упутства из Правилника о протоколу и у складу са важећим законима, поступа према датим корацима ; • У зависности од нивоа ризика/насиља, злоупотребе ПАС-а или дискриминације појединаца или групе, Тим обавештава директора школе и по потреби остале институције; • Тим је у сталном контакту са одељењским старешинама	Директор, Тим за заштиту, педагог, одељењске старешине,	У случају дешавања насиља

ризичних одељења и по питању првог и другог нивоа спроводи појачан васпитни рад са актерима насиља; • Одељењска заједница узима учешће у разматрању ситуације вршења насиља или другог ризичног понашања и износи своје мишљење; • Укључивање по потреби остале органе и институције као што су: Парламент ученика; Савет родитеља, Наставничко веће, Школска управа, Полицијска управа, Центар за социјални рад, Здравствени центар идр; • Тим такође прави План заштите за ученике и прати остваривање истих; • Заједно са одељењским старешинама чланови Тима учествују у саветодавном раду са родитељима ученика који су у насиљу са жртвама и починиоцима или ученика у ризичном понашању. • Прибављање мишљења од одељењске заједнице у процесу истраге у циљу објективног испитивања ситуације; • Тим дефинише процедуру примене заштитних мера, праћење, евидентирање и документовање интервентних активности. • Коришћење документације у јавне сврхе и руковање подацима је у складу са Законом.	запослени и по потреби остале институције	
---	--	--

Програм школског спорта

Ради развоја и практиковања здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности, школа у оквиру школског програма, поред наставе реализује и програм школског спорта.

Циљ школског спорта је да се разноврсним и систематским моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно – образовним подручјима, допринесе интегралном развоју личности ученика (когнитивном, афективном, моторичком), развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

Школа у оквиру школског програма, поред наставе реализује и програм школског спорта. Школским спортом су обухваћени сви ученици кроз одељењска такмичења и припреме за такмичења. Школа обавља припреме и такмичења у складу са школским програмом.

Активности	Носиоци активности	Динамика
Учешће школских екипа у кошарци (мушка и женска) на текмичењима у организацији савеза за школски спорт- Бор	Професори физичког васпитања, ученици	Током школске године
Учешће школских екипа у одбојци (мушка и женска) на текмичењима у организацији савеза за школски спорт- Бор	Професори физичког васпитања, ученици	Током школске године
Учешће школских екипа у малом фудбалу (мушка и женска) на текмичењима у организацији савеза за школски спорт- Бор	Професори физичког васпитања, ученици	Током школске године
Учешће школских екипа у рукомету (мушка и женска) на текмичењима у организацији савеза за школски спорт- Бор	Професори физичког васпитања, ученици	Током школске године
Учешће појединачно на текмичењима (стрелаштво, стони тенис, атлетика, пливањ еџудо, карате) у организацији савеза за школски спорт - Бор	Професори физичког васпитања, ученици	Током школске године
Реализација традиционалног турнира у стоном тенису	Професори физичког васпитања, ученици	Октобар-Децембар

●Реализација традиционалног турнира у кошарци, баскету и малом фудбалу	● Професори физичког васпитања, ученици	● Новембар-Март
--	---	-----------------

Програм сарадње са локалном самоуправом

Циљ: Укључивање у локалну самоуправу и спровођење заједничких активности на планирању садржаја и начина сарадње, нарочито о питањима од којих зависи развој школе.

Активности	Носиоци	Динамика
1. Сарадња са локалном самоуправом		
- израда Предлога финансијског плана - израда Финансијског плана и плана набавки - финансирање текућих расхода - капитално одржавање школе - планирање уписа у I разред - учешће локалне самоуправе у школским пројектима - учешће представника локалне самоуправе у манифестацијама које организује школа - учешће школе у локалним манифестацијама - учешће представника локалне самоуправе у раду стручног актива за развојно планирање школе - учешће представника локалне самоуправе у раду тима за самовредновање	- финансијска служба општине, шеф рачуноводства школе, директор - финансијска служба општине, шеф рачуноводства школе, директор - финансијска служба општине - општинско веће, председник општине, финансијска служба општине, школа - одељење за друштвену делатност, чланови општинског већа, заједница за образовање школа - пројектни тим школе, директор, представници општине - представници локалне самоуправе и школа - представници школе	август децембар- јануар у току године децембар у току године у току године у току године
- Сарадња са јавним предузећима у локалној средини - ЈКП „3.октобар“ Бор - ЈКП Водовод - ЈКП Топлана - Одељење за планирање и развој	директор и представници ЈКП	у току године

• Сарадња са Полицијском управом у Бору • ангажовање школског полицајца • учешће у спровођењу превентивних безбедносних активности • провера безбедности услова за извођење излета и стручних посета • сарадња са школским тимом за Заштиту ученика од насиља, Злостављања и занемаривања и др.	• представници Полицијске управе, тим за заштиту	у континуитету током године у току године
2. Сарадња са институцијама културе у Бору (Народна библиотека, Центар за културу, Музеј рударства и металургије и др.)		
• реализација заједничких културних активности • реализација програма културне и јавне делатности школе • партнерство у школским пројектима	• представници и институција и представници школе (ученици, наставници и школски пројектни тим)	у току године
3. Сарадња са Туристичком организацијом Бор		
• заједничко учествовање на Сајму туризма и другим манифестацијама које организује Туристичка организација Бор • реализација практичне наставе и наставе у блоку за образовни профил туристички техничар • партнерство у школским пројектима	• представници туристичке организације и ученици образовног профила туристички техничар • школски пројектни тим	у току године
4. Сарадња са Здравственим центром у Бору		
• организација систематских прегледа ученика • организација систематских прегледа запослених • Завод за јавно здравље и епидемиолошка служба • примена превентивних мера у сузбијању COVID 19 • вакцинација запослених • организација предавања за ученике и наставнике из програма здравствене превенције • организација санитарних прегледа ученика и наставника (кувар и трговац) • акције добровољног давања крви (Институт за трансфузију крви Србије)	• лекари Здравственог центра, професор здравственог васпитања, педагог школе и Тим за бригу о запосленима	према годишњем плану
5. Сарадња са привредним друштвима и установама		

- реализација наставе у блоку - донаторство	- економске службе у привредним друштвима - туристичке агенције - хотели	према годишњем плану наставе у блоку
6. Сарадња са Националном службом за запошљавање		
- планирање уписа ученика у први разред - организација Сајма професионалне оријентације - обезбеђење потребног кадра за ангажовање у школи - заједничке активности у реализацији пројеката НСЗ, стручна пракса и сл.	представници НСЗ и школе	децембар април – мај по потреби по потреби
7. Сарадња са Спортским савезом општине Бор		
- реализација програма школског спорта - организација спортских такмичења	наставници физичког васпитања и представници Спортског савеза	према годишњем плану школског спорта
8. Сарадња са медијим (РТВ Бор, ТВ Сезам, електронски медији и др.)		
- праћење и промовисање школских активности - презентација образовних профила за шк.2022/2023. годину - представљање образовних програма - обавештења о успесима на такмичењима - праћење школских манифестација (приредбе, пројекти и сл.)	представници медија и директор, наставници и ученици школе	према годишњем плану културних и јавних активности школе
9. Сарадња са Канцеларијом за младе Бор		
волонтирање у акцијама које спроводи Канцеларија за младе	Канцеларија за младе, наставници и ученици школе	у току године по потреби и расписаним конкурсима
10. Сарадња са локалним удружењима грађана и невладиним организацијама (Ресурс центар Бор, Кокоро, Удружење Црни врх, Алтернатива, Зајечарска иницијатива и др.)		
учешће у заједничким пројектима	представници организација, ученици и наставници школе	у току године по потреби и расписаним

		конкурсима
11. Сарадња са министарством одбране Републике Србије		
• организација факултативних обука	• представници Министарства одбране, одељењске старешине и ученици завршних разреда	март 2022.

Програм сарадње са породицом

Школа подстиче и негује партнерски однос са родитељима, односно старатељима ученика, заснован на принципима међусобног разумевања, поштовања и поверења. Програми у области сарадње са породицом усмерени су на јачање родитељске компетенције и имају социо-едукативни и саветодавни карактер. Сарадња са породицом одвијаће се плански и систематски током целе године укључујући породице у планирању, реализацији и евалуацији сарадње. Да би се што боље одговорило потребама деце, породице и средине, сарадња ће се реализовати применом и комбинацијом различитих облика сарадње:

Партиципација родитеља у школи, тј. њихова укљученост у различите аспекте школског живота представља важну компоненту образовно-васпитног процеса и у непосредној је вези са квалитетом тог процеса. Партнерство породице и школе представља важан предуслов за адекватно подржавање и подстицање развоја детета, будући да је добробит детета централни интерес, како породице тако и школе.

Програмом сарадње са породицом, школа дефинише кроз области и садржаје, носиоце и облике сарадње са родитељима, односно старатељима ученика, који обухватају детаљно информисање, саветовање, укључивање у наставне, и остале активности школе и консултовање у доношењу одлука око безбедносних, наставних, организационих и финансијских питања, с циљем унапређивања квалитета образовања и васпитања, као и обезбеђивања свеобухватности и трајности васпитно-образовних утицаја.

ЦИЉ:

Породица и школа имају заједнички циљ – подржавање и подстицање развоја ученика, те њихови односи морају бити пре свега партнерски.

Програми у области сарадње са породицом усмерени су пре свега на развијање партнерских односа између кључних актера у школи, као и на јачање родитељске компетенције, посебно у областима процеса васпитања и превенције негативних појава.

ЗАДАЦИ :

- Информисање родитеља о њиховим правима и обавезама, те начинима укључивања у рад школе.
- Задовољавање потреба породице и њених циљева,
- Едуковање родитеља кроз информисање и пружање адекватног модела васпитања и образовања,
- Развијање партнерског деловања породице и школе у образовању и васпитању ученика,
- Обезбеђивање редовне, трајне и квалитетне сарадње породице и школе,

Школски програм 2022. – 2026

- Остваривање позитивне интеракције наставник - родитељ,
- Обезбеђивање информисаности родитеља о променама у образовању које се остварују у школи и код ученика, као и о свим дешавањима у животу школе.

Планиране активности са родитељима – старатељима

Области / садржај	Носиоци активности/облик сарадње
Заједнички родитељски састанак за родитеље ученика првог разреда са педагогом школе и наставницима који презентују своје изборне предмете;	Родитељски састанак Одељењске старешине Педагог, Предметни наставници
Избор чланова родитеља за Савет родитеља;	Родитељски састанак Одељењске старешине
Информисање родитеља о свим сегментима рада школе на седницама Савета родитеља а у складу са планом и програмом рада Савета;	Седница Савета родитеља Председник Савета родитеља
Упознавање родитеља са свим Правилницима који су заступљени у школи;	Родитељски састанак Одељењски старешина
- Упознавање родитељ са могућношћу праћења успеха њихове деце преко Ес дневника; - Обавештавање родитеља путем мејл адреса и упућивање на праћење информација на званични Сајт школе; - Слање СМС порука родитељима за хитна обавештења;	Индивидуални и заједнички разговори, састанци Одељењске старешине Секретар школе Педагог школе
- Укључивање родитеља у едукацију полагања новог концепта државне матуре - Упознавање родитеља са припремом и начинима полагања матурског испита;	Састанци, вебинари, разговори.. Одељењске старешине, Предметни наставници, Директор школе Педагог школе
Информисање родитеља о успеху и изостанцима ученика на свим класификационим периодима;	Родитељски састанак, Седница Савета родитеља

	Одељењски старешина
Предавања за родитеље на актуелне теме по питању безбедности ученика;	Трибине за родитеље, Наставник психологије и Тим за Заштиту од насиља
Организовање "Родитељског дана" у циљу јачања сарадње између школе и породице;	Састанци, разговори Одељењски старешина, Педагог школе
Учешће представника родитеља у Школском одбору чиме су у позицији да утичу на образовно-васпитни и сваки други аспект рада школе;	Седнице Школских одбора, Представници Савета родитеља
Саветодавни рад са родитељима проблематичних ученика (изостанци, недолично понашање, ризично понашање и др.);	Индивидуални разговори Одељењски старешина, педагог, директор школе
Консултовање родитеља у доношењу одлука око организационих и финансијских питања;	Родитељски састанак, Седаница Савета родитеља
Учешће у пројекту "Отворена врата" за родитеље ученика основних школа;	Презентације, разговори Педагог, Тим за промоцију школе
Учешће родитеља у Тиму за самовредновање;	Састанци Тима Представник Савета родитеља
Укључивање родитеља у решавању проблема код деце која имају тешкоће у савладавању појединих предмета;	Разговори Предметни наставници, Одељењске старешине, Педагог школе
Саветодавни рад са родитељима по питању професионалне оријентације њиховог детета;	Разговори Педагог и предметни наставници
Учешће родитеља у промоцијама, манифестацијама и разним другим културним активностима које школа организује;	Заједнички сусрети, Дружења Директор школе, Одељењске старешине, Педагог
Финансијско учешће родитеља у унапређењу услова и стандарда образовања у школи;	Новчани улог Родитељи ученика

Упућивање родитеља на праћење Сајта школе ради потпунијег информисања;	Праћење Сајта школе Родитељи ученика
Анкетирање родитеља у погледу њиховог задовољства сарадње са школом и у погледу њихових сугестија за наредну школску годину.	Анкетирање Одељењске старешине, Педагог школе

Програм излета и екскурзија

Циљ: Упознавање садржаја предмета, појава и односа у природној и друштвеној средини, упознавање културног наслеђа и морално, естетско, емоционално, професионално, и социјално васпитање. Развијање интересовања за природу и изграђивање еколошких навика, стицање нових сазнања, изграђивање естетских и културних потреба и навика као и позитивних социјалних односа међу ученицима и професорима.

Разред	Екскурзије	Излети / стручне посете
Први	- Лепенски Вир и Доњи Милановац, Голубачка тврђава и манастир Тумане - Западно Поморавље	- Стручна посета универзитета Сингидунум и туристичких локација града Ниша - Брестовачка бања, Лазарева пећина, Борско језеро као и неко од сеоских туристичких домаћинстава
Други	- Ђавоља Варош и Копаоник - Војводина	- Стручна посета Народној Банци Србије, скупштини и Београду - Стручна посета: Бољевац, Боговинска пећина, Етно село Илино, Извориште Црног Тимока у Кривом виру, Хотел Рамонда на Ртњу, Ртањ са значајним локалитетима

Трећи	- Република Српска - Западна Србија	- Сајам образовања у Београду - Стручна посета Туристичкој организацији Кладово, Кладову, Националном парку Ђердап, Доњем Милановцу и Лепенском виру
Четврти	- Будимпешта – Братислава – Беч - Северна Италија - Северна Грчка	- Међународни сајам књига у Београду - Стручна посета; Туристичка организација Соко бања, Соко бања, планина Озрен, хотел Сунце, РХ центар "Соко Бања", неко од домаћинстава које се бави пружањем услуга смештаја

- Школа ће извести екскурзије уколико се испуне услови дефинисани Правилником о екскурзијама
- Сајам туризма је за све разреде али само за подручје рада Трговина, угоститељство и туризам.

ПРОГРАМ ЕКСКУРЗИЈЕ

Посета археолошком налазишту Лепенски Вир и Доњем Милановцу

Разред	Образовни профили	Минимални број ученика
Први	сви	30

Образовни циљеви:

- Практично упознавање са географским обележјима и особинама рељефа путног правца тј. регије
- Практична провера теоретских знања из историје и географије о природно-друштвеним и економским обележјима и особинама места.

Проширивање знања о основним туристичким појмовима.

- Упознавање са културним и историјским локацијама локалног региона.

Васпитни циљеви:

- Развијање мотивације за учење.
- Подстицање на будући избор професионалног усмерења.
- Развијање квалитетне и ефикасне сарадње са другима и развијање тимског рада.
- Развијање доживљаја одговорности према културном и историјском наслеђу Србије.
- Неговање пријатељства и другарства.

Програм посете:

Активност	Напомена
Путовање до манастира Тумане	У складу са организацијом коју предвиди особа задужена за реализацију обиласка
Обилазак манастира Тумане	У складу са организацијом коју предвиди особа задужена за реализацију обиласка
Одлазак и обилазак Голубачке тврђаве	У складу са организацијом коју предвиди особа задужена за реализацију обиласка
Одлазак и обилазак археолошког налазишта Лепенски Вир	У складу са организацијом коју предвиди особа задужена за реализацију обиласка

Обилазак Доњег Милановца	У складу са организацијом коју предвиди особа задужена за реализацију обиласка
Слободно време	Спортско-рекреативне активности
Путовање до Бора	

Посета Западном Поморављу (Крушевац, Трстеник, Љубостиња, Врњачка Бања)

Разред	Образовни профили	Минимални број ученика
први	сви	30

Образовни циљеви:

- Практично упознавање са географским обележјима и особинама рељефа путног правца тј. регије
- Практична провера теоретских знања из историје и географије о природно-друштвеним и економским обележјима и особинама места.
- Проширивање знања о основним туристичким појмовима.
- Упознавање са културним и историјским локацијама локалног региона.

Васпитни циљеви:

- Развијање мотивације за учење.
- Подстицање на будући избор професионалног усмерења.
- Развијање квалитетне и ефикасне сарадње са другима и развијање тимског рада.

- Развијање доживљаја одговорности према културном и историјском наслеђу Србије.
- Неговање пријатељства и другарства.

Програм посете:

Активност	Напомена
Путовање до Крушевца	У складу са организацијом коју предвиди особа задужена за реализацију обиласка
Обилазак културно-историјских споменика у Крушевцу	У складу са организацијом коју предвиди особа задужена за реализацију обиласка
Обилазак манастира Љубостиња	У складу са организацијом коју предвиди особа задужена за реализацију обиласка
Путовање до Врњачке Бање и обилазак	У складу са организацијом коју предвиди особа задужена за реализацију обиласка
Слободно време	Спортско-рекреативне активности
Путовање до Бора	

Носиоци предвиђених садржаја:

Директор школе, Одељењске старешине, Наставници стручних предмета, Предметни наставници, Секретаријат школе

Путни правац:

- Бор - Крушевац- Бор

Време реализације

- Април- мај

Ниш - Пролом Бања – Ђавоља варош - Куршумлија

I Образовно-васпитни циљеви:

- Практично упознавање са географским обележјима и особинама рељефа путног правца
- Практична провера теоретских знања из историје и географије о природно-друштвеним и економским обележјима и особинама регије и места која се посећују
- Подстицање ученика да вредновање културног наслеђа уграде у свакодневни живот и културу живљења
- Развијање естетских вредности код ученика
- Формирање правилног схватања и односа ученика према рекреативним туристичким елементима
- Упознавање културно-историјских знаменитости регије

II Садржаји којима се постављени циљеви остварују:

- Обилазак Ниша: Чегра, Нишке Бање, Медијане
- Обилазак Пролом Бање: извора лековите воде, цркве Лазарица, природног феномена увијених шљива
- Обилазак Ђавоље вароши: земљаних кула, извора ђавоље воде, цркве Св. Петке, рударских окана „Саских рудника“
- Обилазак Куршумлије, као и манастира Св. Николе и манастира Пресвете Богородице

III Планирани обухват ученика:

- Ученици другог разреда, најмање 60%

IV Носиоци предвиђених садржаја и активности:

- Одељењске старешине, секретаријат школе, директор, вођа пута, туристичка агенција

V Трајање, путни правци, техничка организација и начин финансирања:

- **Време реализације:** април-мај
- **Трајање** екскурзије је два дана, једно ноћење у Нишу
- **Путни правац:** Бор – Ниш - Пролом Бања- Ђавоља Варош – Куршумлија - Бор
- **Организација:** Директор, секретаријат школе, ПУ Бор, туристичка агенција
- **Финансирање:** родитељи ученика

Копаоник – Крушевац

I Образовно-васпитни циљеви:

- Практично упознавање са географским обележјима и особинама рељефа путног правца
- Практична провера теоретских знања из историје и географије о природно-друштвеним и економским обележјима и особинама регије и места која се посећују
- Подстицање ученика да вредновање културног наслеђа уграде у свакодневни живот и културу живљења
- Развијање естетских вредности код ученика
- Формирање правилног схватања и односа ученика према рекреативним туристичким елементима
- Упознавање културно-историјских знаменитости регије

II Садржаји којима се постављени циљеви остварују:

- Обилазак манастира Жича и Студеница
- Обилазак манастира Ђурђеви Ступови и Сопотани
- Обилазак природних лепота Копаоника, шетња до Панчићевог врха
- Обилазак центра Крушевца и цркве Лазарице

III Планирани обухват ученика:

- Ученици другог разреда, најмање 60%

IV Носиоци предвиђених садржаја и активности:

- Одељењске старешине, секретаријат школе, директор, вођа пута, туристичка агенција

V Трајање, путни правци, техничка организација и начин финансирања:

- **Време реализације:** септембар-октобар
- **Трајање** екскурзије је три дана, два ноћења на Копаонику
- **Путни правац:** Бор – Копаоник- Крушевац - Бор
- **Организација:** Директор, секретаријат школе, ПУ Бор, туристичка агенција
- **Финансирање:** родитељи ученика

Војводина

1. Образовно - васпитни циљеви:

- Практично упознавање са географским обележјима и особинама рељефа путног правца, тј. територије коју исти третира;
- Практична провера теоријских знања из историје и географије о природно-друштвеним и економским обележјима и особинама локалитета и градова као и друштвено-политичком уређењу и туристичким потенцијалима истих;
- Упознавање културно-историјских знаменитости градова и локалитета.

2. Садржаји којима се постављени циљеви остварују:

- Обилазак фрушкогорских манастира: Ново Хопово и Крушедол;
- Обилазак Новог Сада: шетња пешачком зоном Змај Јовине од Српског народног позоришта и Градске куће до Владичанског двора, Матице српске, Дунавске улице и парка; обилазак Петроварадинске тврђаве;
- Обилазак Сремских Карловаца: Патријаршијски двор, Саборна црква, Гимназија, барокна фонтана „Четири лава“;
- Обилазак Суботице: Градска кућа, Синагога, Градски трг, Рајхл галерија, парк...

- Обилазак Палића: Палићко језеро, Зоолошки врт, ергела коња Келебија.

3. Планирани обухват ученика:

- Ученици другог разреда, најмање 60%

4. Носиоци предвиђених садржаја и активности:

- Разредне старешине, секретеријат школе, директор, вођа пута, туристичка агенција

5. Трајање, путни правци, техничка организација и начини финансирања:

- **Време реализације:** септембар

- **Трајање** екскурзије је три дана, два ноћења у Новом Саду

- **Путни правац:** Бор - Нови Сад - Суботица - Нови Сад - Бор

- **Организација:** Директор, секретеријат школе, ПУ Бор, туристичка агенција

- **Финансирање:** родитељи ученика

Република Српска

1. Образовно - васпитни циљеви:

- Практично упознавање са географским обележјима и особинама рељефа путног правца, тј. територије коју исти третира;

- Практична провера теоријских знања из историје и географије о природно-друштвеним и економским обележјима и особинама локалитета и градова као и друштвено-политичком уређењу и туристичким потенцијалима истих;

- Упознавање културно-историјских знаменитости градова и локалитета.

2. Садржаји којима се постављени циљеви остварују:

- Обилазак Вишеграда: разгледање града, Андрићграда, обилазак старог моста чувене “ћуприје на Дрини“;

- Обилазак Требиња: Арсалагића мост, река Требишњица, Сахат кула, градске зидине, Трг песника, споменик Јовану Дучићу, Његошу, саборна црква Преображења Господњег, манастир Тврдош;

- Обилазак Мостара: Стари мост, стари град Кујунцилук;

- Обилазак Сарајева: стари град Башчаршија, мостови на Миљацки, Народно позориште, Градска већница, Инат кула, Башчаршијска џамија.

3. Планирани обухват ученика:

- Ученици трећег разреда, најмање 60%

4. Носиоци предвиђених садржаја и активности:

- Разредне старешине, секретеријат школе, директор, вођа пута, туристичка агенција

5. Трајање, путни правци, техничка организација и начини финансирања:

- Време реализације: септембар

- Трајање екскурзије је три дана, два ноћења

- Путни правац: Бор – Вишеград – Требиње – Мостар – Сарајево - Бор

- Организација: Директор, секретеријат школе, ПУ Бор, туристичка агенција

- Финансирање: родитељи ученика

Западна Србија

1. Образовно - васпитни циљеви:

- Практично упознавање са географским обележјима и особинама рељефа путног правца, тј. територије коју исти третира;

- Практична провера теоријских знања из историје и географије о природно-друштвеним и економским обележјима и особинама локалитета и градова као и друштвено-политичком уређењу и туристичким потенцијалима истих;

- Упознавање културно-историјских знаменитости градова и локалитета.

2. Садржаји којима се постављени циљеви остварују:

- Обилазак Таре: Национални парк Тара, резерват „Црвени поток“-реликт Панчићева оморика, река Рача, видиковац Бањска река, језеро Перућац, манастир Рача, хидроелектрана „Бајина Башта“;

- Обилазак Мокре горе: Шарганска осмица, Дрвенград на Међавнику, продавница сувенира;

- Обилазак Ужица: стара хидроелектрана, стара тврђава, река Ћетиња, трг Светог Саве, Јокановића кућа.

3. Планирани обухват ученика:

- Ученици трећег разреда, најмање 60%

4. Носиоци предвиђених садржаја и активности:

- Разредне старешине, секретеријат школе, директор, вођа пута, туристичка агенција

5. Трајање, путни правци, техничка организација и начини финансирања:

- **Време реализације:** септембар

- **Трајање** екскурзије је три дана, два ноћења на Тари

- **Путни правац:** Бор – Крушевац – Тара- Ужице- Бор

- **Организација:** Директор, секретеријат школе, ПУ Бор, туристичка агенција

- **Финансирање:** родитељи ученика

Северна Грчка

Стручна комисија за планирање и програмирање екскурзије ученика Економско-трговинске школе у сарадњи са предметним наставницима припремила је план и програм екскурзије.

План и програм екскурзије садржи:

- Образовно-васпитне и здравствене циљеве и задатке екскурзије
- Садржаје екскурзије којима се задати циљеви остварују
- Обухват ученика
- Носиоце предвиђених садржаја и активности
- Време трајања екскурзије

ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНИ И ЗДРАВСТВЕНИ ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ЕКСКУРЗИЈЕ

Овом екскурзијом као ваннастаним обликом образовно-васпитног рада постављени су следећи циљеви:

- Савлађивање и продубљивање дела наставног програма непосредним упознавањем садржаја наставних предмета туристичке географије, историје, српског језика и књижевности, ликовне културе, агенцијског хоотелијерског пословања, страних језика и физичког васпитања
- Уочавање појава и односа у природној и друштвеној средини Северне Грчке
- Упознавање и разумевање културно-историјског значаја ове регије
- Подстицање ученика да вредновање културног наслеђа уграде у свакодневни живот и културу
- Развијање естетских вредности код ученика
- Практична примена стечених знања из страних језика у конверзацији са локалним становништвом Грчке
- Уочавање привредних достигнућа ове регије и утицај истих на развој државе
- Формирање правилног схватања и односа ученика према рекреативним туристичким елементима

Задаци који се остварују реализацијом програма ове екскурзије су:

- проучавање објеката и феномена у природи ове регије
- уочавање узрочно-последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима
- стицање нових сазнања, развијање интересовања за природу приморских регија
- изграђивање еколошких навика код ученика
- упознавање занимања људи која су карактеристична за простор Северне Грчке
- схватање кореалитивних односа између појединих наставних предмета
- продубљивање знања о историјским појавама и процесима на простору Северне Грчке
- неговање радног, моралног, патриотског и естетског васпитања на историјским садржајима

- неговање лепог, складног и логичког излагања, према нормама књижевног језика
- оспособљавање за самостално коришћење података и извођење судова и закључака на основу прикладне изворне грађе и историјске литературе
- увођење ученика у свет опажања и доживљавања уметничких дела и развијање критичког односа према истим
- омогућавање свестраног развоја ученикове личности, његових, како емоционално доживљених, тако и интелектуално-креативних способности
- стицање навика посећивања галерија и музеја ради развоја целовите личности ученика
- развијање позитивног односа према националним вредностима овог простора, али и према националним вредностима наше земље
- уочавање значаја уметничких и културних вредности једног народа
- изграђивање естетских, културних и спортских потреба и навика, као и позитивних социјалних односа међу ученицима
- развијање и учвршћивање навика о свакодневној систематској нези тела, о развијању и одржавању физичке кондиције и практиковању усвојених вештина из физичке културе

НОСИОЦИ ПРЕДВИЂЕНИХ САДРЖАЈА И АКТИВНОСТИ

Носиоци припреме, организације и извођења програма и плана екскурзије су директор наше школе, одељењске старешине одељења које изводе екскурзију и стручни вођа пута који се бира из реда наставника који реализују наставне планове и програме који су у вези са циљевима, задацима и садржајима екскурзије.

ВРЕМЕ ТРАЈАЊА ЕКСКУРЗИЈЕ

За извођење екскурзије предвиђен је месец септембар или април-мај. Екскурзија ће трајати укупно пет дана.

Беч-Братислава-Будимпешта

I Образовно-васпитни циљеви:

- Практично упознавање са географским обележјима и особинама рељефа путног правца тј. територије државе коју исти третира

- Практична провера теоретских знања из историје и географије о природно-друштвеним и економским обележјима и особинама држава и градова као и друштвено-политичком уређењу истих.
- Подстицање ученика да вредновање културног наслеђа уграде у свакодневни живот и културу живљења
- Развијање естетских вредности код ученика
- Практична примена стечених знања из страних језика у конверзацији са локалним становништвом
- Формирање правилног схватања и односа ученика према рекреативним туристичким елементима
- Упознавање културно-историјских знаменитости градова и држава

II Садржаји којима се постављени циљеви остварују:

- Панорамски обилазак Братиславе: Стари део града на обали Дунава, Братиславски двораци и централни део града-Катадрала Св. Мартина, палата Гаскалович, кула Св. Михајла, народно позориште.
- Обилазак Будимпеште: Трг хероја, базилика св. Стефана, Парламент, Рибарска тврђава, катадрала св. Матијаса, Будимски двораци, српска четврт са спомеником Вуку Стефановићу Караџићу, брдо Гелерт, мостови на Дунаву, Тропикоријум.
- Обилазак Сент-Андреје: кућа Јакова Игњатовића, стари главни Трг Благовештенске цркве, Саборна црква, српске школе
- Обилазак Беча: катадрала св. Стефана, Парламент, Опера, двораци Шенбрун, двораци Хофбург и др.

III Планирани обухват ученика:

- Ученици четвртог разреда, најмање 60%

IV Носиоци предвиђених садржаја и активности:

- Одељењске старешине, секретаријат школе, директор, вођа пута, туристичка агенција

V Трајање, путеи правци, техничка организација и начин финансирања:

Школски програм 2022. – 2026

- **Време реализације:** септембар
- **Трајање** екскурзије је пет дана, два ноћења у Будимпешти и два у Бечу
- **Путни правац:** Бор – Беч- Братислава-Будимпешта – Бор
- **Организација:** Директор, секретаријат школе, ПУ Бор, туристичка агенција
- **Финансирање:** родитељи ученика

Северна Италија

I Образовно-васпитни циљеви:

- Практично упознавање са географским обележјима и особинама рељефа путног правца тј. територије државе коју исти третира
- Савлађивање и продубљивање дела наставног програма непосредним упознавањем садржаја наставних предмета туристичке географије, историје, српског језика и књижевности, ликовне културе, филозофије, агенцијског и хотелијерског пословања, страних језика и физичког васпитања,
- Уочавање појава и односа у природној и друштвеној средини Италије,
- Упознавање и разумевање културно-историјског наслеђа ове државе
- Подстицање ученика да вредновање културног наслеђа уграде у свакодневни живот и културу живљења
- Развијање естетских вредности код ученика
- Практична примена стечених знања из страних језика у конверзацији са локалним становништвом Италије
- Формирање правилног схватања и односа ученика према рекреативним туристичким елементима
- Упознавање културно-историјских знаменитости градова и држава

II Садржаји којима се постављени циљеви остварују:

- Разгледање знаменитости Венеције (Моста Уздаха, Тамнице, Дуждеве палате, звоника и цркве Св. Марка, канала Гранде, моста Риалто, катедрале Санта Марија де ла Салуте.
- Панорамско разгледање Риминија
- Обилазак знаменитости Сан Марина (Трга Либерта, Порте Сан Франческо, споменика Гарибалдију, базилике Сан Мано, куле Цеста)
- Обилазак Равене (гроба Дантеа Алигијерија, споменика Анити Гарибалди, театра, главног градског трга, пешачке зоне...)
- Обилазак Пизе (Трга чуда са Базиликом Дуомо, Крстионицом и чувеним Кривим торњем)
- Обилазак Монеткатиња, најпознатије бање Тоскане
- Обилазак Болоње споменика Нептуну, цркве Св. Петронија, Базилике Св. Франческа, палате Банки и палате Акурсио, Трга Мађоре, Универзитета...)
- Обилазак Вероне, „Града љубави“ (Трга Бра, Арене, Трга Ербе, торња Ломберти, Трга Сињори, палате Мафеи, дворишта Јулијине куће...)

III Планирани обухват ученика:

- Ученици четвртог разреда, најмање 60%

IV Носиоци предвиђених садржаја и активности:

- Одељењске старешине, секретаријат школе, директор, вођа пута, туристичка агенција

V Трајање, путни правци, техничка организација и начин финансирања:

- **Време реализације:** септембар
- **Трајање** екскурзије је пет дана, два ноћења у Будимпешти и два у Бечу
- **Путни правац:** Бор – Лидо ди Јесоло - Венеција – Римини – Сан Марино – Равена – Пиза – Монтекатини – Болоња - Верона – Лидо ди Јесоло – Бор
- **Организација:** Директор, секретаријат школе, ПУ Бор, туристичка агенција
- **Финансирање:** родитељи ученика

ПРОГРАМ СТРУЧНИХ ПОСЕТА И ИЗЛЕТА

Разред	Образовни профил	Минималан број ученика
Први	сви	40

Стручна посета Универзитету Сингидунум и туристичким локацијама града Ниша

1.

Образовни циљеви:

- Упознавање са универзитетским образовањем.
- Проширивање знања о основним економским и правним појмовима.
- Проширивање знања о основним туристичким појмовима.
- Упознавање са културним и историјским локацијама града Ниша.

Васпитни циљеви:

- Развијање мотивације за учење.
- Подстицање на будући избор професионалног усмерења.
- Развијање квалитетне и ефикасне сарадње са другима и развијање тимског рада.
- Развијање доживљаја одговорности према културном и историјском наслеђу Србије.
- Неговање пријатељства и другарства.

Програм посете:

Активност	Напомена
Путовање до Ниша	

Обилазак Универзитета Сингидунум	Обилазак Универзитета укључује присуство предавањима универзитетских професора и/или радионицама осмишљених за економску, правну и туристичку групу предмета.
Слободно време	
Обилазак туристичких локалитета	Обилазак туристичких локалитета подразумева упознавање са локалитетима: Ћеле кула, концентрациони логор на Црвеном Крсту, Медијана...
Путовање до Бора	

Носиоци предвиђених садржаја:

Директор школе, Одељењске старешине, Наставници стручних предмета, Предметни наставници, Секретаријат школе

Путни правац:

- Бор – Ниш – Бор

Време реализације

- април-мај

Стручна посета: Брестовачка бања, Лазарева пећина, Борско језеро као и неко од сеоских туристичких домаћинстава.

За ученике првог разреда смера туристичко-хотелијерски техничар (али и за ученике осталих разреда овог смера, у складу са интересовањима) – једнодневни обилазак одређених дестинација локалне туристичке понуде: **Брестовачка бања, Лазарева пећина, Борско језеро као и неко од сеоских туристичких домаћинстава.**

Циљ: Један од модула из предмета Агенцијско и хотелијерско пословање јесте Пласирање локалне туристичке понуде, и на овај начин би ученици сагледали дестинације које обухватају локалну туристичку понуду и то како природне тако и друштвене мотиве. На овај начин би били подстакнути да сагледају целину локалне туристичке понуде и да анализирају могућности за промоцију и развој.

Време реализације: у оквиру часова наставе у блоку, у складу са планом овог облика наставе

Стручна посета: Бољевац, Боговинска пећина, Етно село Илино, Извориште Црног Тимока у Кривом виру, Хотел Рамонда на Ртњу, Ртањ са значајним локалитетима

За ученике другог разреда образовног профила туристичко-хотелијерски техничар (али и за ученике осталих разреда овог образовног профила, у складу са интересовањима) – једнодневни обилазак одређених дестинација регионалне туристичке понуде: Бољевац, Боговинска пећина, Етно село Илино, Извориште Црног Тимока у Кривом виру, Хотел Рамонда на Ртњу, Ртањ са значајним локалитетима

Циљ: Један од модула из предмета Агенцијско и хотелијерско пословање јесте Пласирање локалне туристичке понуде, и на овај начин би ученици сагледали дестинације које обухватају локалну и регионалну туристичку понуду и то како природне тако и друштвене мотиве. На овај начин би били подстакнути да сагледају целину локалне туристичке понуде и да анализирају могућности за промоцију и развој. Упознавањем туристичке понуде региона, ученици би били у могућности да сагледају место и тренутно стање развоја туризма, упоређивањем, учењем на примеру, практичним приказивањем развоја туризма општина из региона.

Време реализације: у оквиру часова наставе у блоку, у складу са планом овог облика наставе

Стручна посета; Туристичка организација Кладово, Кладово, Национални парк Ђердап, Доњи Милановац и Лепенски вир

За ученике трећег разреда образовног профила туристичко-хотелијерски техничар (али и за ученике осталих разреда овог образовног профила, у складу са интересовањима) – једнодневни обилазак одређених дестинација регионалне туристичке понуде: Туристичка организација Кладово, Кладово, Национални парк Ђердап, Доњи Милановац и Лепенски вир

Циљ: Један од модула из предмета Агенцијско и хотелијерско пословање јесте Пласирање локалне туристичке понуде, и на овај начин би ученици сагледали дестинације које обухватају локалну и регионалну туристичку понуду и то како природне тако и друштвене мотиве. На овај начин би били подстакнути да сагледају целину локалне туристичке понуде и да анализирају могућности за промоцију и развој. Упознавањем туристичке понуде региона, ученици би били у могућности да сагледају место и тренутно стање развоја туризма, упоређивањем, учењем на примеру, практичним приказивањем развоја туризма општина из региона.

Време реализације: у оквиру часова наставе у блоку, у складу са планом овог облика наставе

Стручна посета; Туристичка организација Соко бања, Соко бања, планина Озрен, хотел Сунце, РХ центар "Соко Бања", неко од домаћинстава које се бави пружањем услуга смештаја

За ученике четвртог разреда образовног профила туристичко-хотелијерски техничар (али и за ученике осталих разреда овог образовног профила, у складу са интересовањима) – једнодневни обилазак одређених дестинација регионалне туристичке понуде: Туристичка организација Соко бања, Соко бања, планина Озрен, хотел Сунце

Циљ: Један од модула из предмета Агенцијско и хотелијерско пословање јесте Пласирање локалне туристичке понуде, и на овај начин би ученици сагледали дестинације које обухватају локалну и регионалну туристичку понуду и то како природне тако и друштвене мотиве. На овај начин би били подстакнути да сагледају целину локалне туристичке понуде и да анализирају могућности за промоцију и развој. Упознавањем туристичке понуде региона, ученици би били у могућности да сагледају место и тренутно стање развоја туризма, упоређивањем, учењем на примеру, практичним приказивањем развоја туризма општина из региона.

Време реализације: у оквиру часова наставе у блоку, у складу са планом овог облика наставе

**Стручна посета Народној скупштини Републике Србије и/или Народној банци и
обилазак културно-историјских знаменитости Београда**

Разред	Образовни профили	Минимални број ученика
· Други	· сви	30

Образовни циљеви:

- Стицање нових знања о највећим државним институцијама Републике Србије.
- Надоградња досадашњих сазнања о организацији и функционисању Народне скупштине.
- Упознавање са историјским развојем и радом Народне скупштине.
- Упознавање са суштинским значајем и улогом у одлучивању у парламентарним условима.
- Стицање основних знања о финансијским институцијама Републике Србије и као основној институцији – Народној Банци.
- Стицање основних знања о организацији и функционисању банака.
- Разумевање функционисања државног економског система са елементима монетарне политике.
- Упознавање са историјом банкарског система Србије.
- Разумевање појма буџет.
 - Упознавање са културно-историјским споменицима у оквиру Београдске тврђаве

Васпитни циљеви:

- Развијање мотивације за учење.
- Подстицање за будући избор занимања и професионалну оријентације.

- Разумевање доживљаја одговорности приликом доношења важних државних одлука.
- Развијање и неговање парламентаризма у свим сегментима друштвеног живота.
- Развијање и неговање позитивног односа према културно-историјском наслеђу наше земље
- Развијање квалитетне и ефикасне сарадње са другима и развијање тимског рада.
- Развијање доживљаја одговорности према културном и историјском наслеђу Србије.
- Неговање пријатељства и другарства

Програм посете:

Активност	Напомена
Путовање до Београда	Строго поштовање унапред утврђене сатнице
Обилазак Народне скупштине Републике Србије	У складу са организацијом коју предвиди особа задужена за реализацију обиласка
Обилазак Народне банке Србије Радионица: Мој буџет и ја	У складу са организацијом коју предвиди особа задужена за реализацију обиласка
Обилазак најзначајнијих културно-историјских споменика у оквиру Београдске тврђаве	Обилазак у организацији наставника историје као водича
Слободне активности	Предвиђено време за шетњу у строгом центру Београда, без икаквог самоиницијативног удаљавања
Путовање до Бора	Строго поштовање унапред утврђене

	сатнице
--	---------

Носиоци предвиђених садржаја:

- Директор школе
- Одељењске старешине
- Наставници стручних предмета
- Предметни наставници
- Секретаријат школе

Путни правац:

- Бор - Београд - Бор

Време реализације

- Април- мај

Посета Сајму образовања у Београду

Образовни циљеви

- Упознавање ученика са могућностима за наставак школовања на некој од високошколских установа које ће бити представљене на Сајму образовања

Васпитни циљеви:

- Развијање мотивације за учење и истраживање на директном примеру из праксе
- Проширивање видика о могућностима запослења у различитим сферама
- Осамостаљивање и брига о себи

Програм посете:

Активност	Напомена
Путовање до Београда	
Обилазак Међународног сајма туризма у Београду	Разгледање образовне понуде различитих установа, упознавање са специфичностима појединих образовних установа, праћење програма који је ће бити најкориснији ученицима, прикупљање пропагандног материјала
Слободно време	Шетња Кнез Михаиловом улицом
Путовање до Бора	

Активности

- Посета Сајму образовања ради упознавања ученика са могућностима стицања високошколског образовања

Носиоци

- Одељењске старешине, директор, секретаријат школе

Путни правац

- Бор-Београд-Бор

Време реализације

- Према календару београдског Сајма

Посета Међународном београдском сајму књига

Образовни циљеви:

- Упознавање са књижевном понудом српских и иностраних писаца
- Проширивање знања о књижевном стваралаштву наше земље и иностранства
- Упознавање са културним наслеђем наше земље
- Упознавање са књижевним стваралаштвом савременог доба

Васпитни циљеви:

- Развијати мотивацију за читањем
- Развијање интересовања за праћење актуелне књижевне грађе
- Развијање осећаја за читање
- Осамостаљивање и брига о себи
- Стварање позитивног доживљаја приликом посете великом скупу као што је Сајам књига међународног значаја

Активност	Напомена
Путовање до Београда	
Обилазак Међународног сајма књига у Београду	Разгледање понуде различитих издавача, упознавање ученика са актуелном књижевном продукцијом, али и са издавачима и писцима како домаће тако и иностране сцене, праћење програма који је ће бити најкориснији ученицима
Слободно време	Шетња Кнез Михаиловом улицом
Путовање до Бора	

Носиоци: Одељењске старешине, директор, секретаријат школе

Путни правац: Бор-Београд-Бор

Време реализације:

Према календару Међународног сајма књига у Београду (последња недеља октобара)

Стручна посета Међународном сајму туризма у Београду

-

Разред	Образовни профил	Минималан број ученика
Сви разреди	Туристички техничар	40

Образовни циљеви:

- Упознавање са туристичком понудом Србије и осталих земаља
- Проширивање знања о начинима промоције туристичких понуда
- Проширивање знања на конкретном примеру о начину и неопходним условима организовања сајма као и промоције на штандовима излагача
- Упознавање са културним и историјским наслеђем града Београда
- Упознавање са уметношћу савременог доба

Васпитни циљеви:

- Развијање мотивације за учење и истраживање на директном примеру из праксе
- Проширивање видика о могућностима запослења у различитим сферама туризма
- Развијање интересовања за културно-историјско наслеђе Србије
- Тим билдинг одељења и разреда образовног профила туристички техничар

Осамостаљивање и брига о себи

Програм посете:

Активност	Напомена
Путовање до Београда	
Обилазак Музеја савремене уметности	Упознавање са најзначајнијим уметницима, раздобљима, покретима и тенденцијама југословенске, српске и стране уметности 20. века уз стручну реч кустоса
Обилазак Међународног сајма туризма у Београду	Разгледање туристичке понуде разних земаља, упознавање са културама различитих земаља, праћење програма који је ће бити најкориснији ученицима, прикупљање пропагандног материјала који ће се касније користити у настави
Обилазак Калемегданског парка	Обилазак Калемегдана и Војног музеја на отвореном
Слободно време	Шетња Кнез Михаиловом улицом
Путовање до Бора	

Носиоци предвиђених садржаја: наставници стручних предмета код образовног профила туристички техничар, директор, секретаријат школе

Путни правац: Бор – Београд – Бор

Време реализације: Према календару београдског Сајма (фебруар)

Програм безбедности и здравља на раду

1. Циљеви програма

- 1.1. Подизање нивоа свести и повећање осетљивости о важности здравља и безбедности, укључујући и безбедност и здравље на раду.
- 1.2. Ангажовање постојећих ресурса школе за стварање безбедног и подстицајног окружења.
- 1.3. Укључивање свих учесника образовно-васпитног процеса у превенцију и доследну примену свих прописаних мера безбедности и здравља на раду.
- 1.4. Укључивање родитеља и органа локалне самоуправе у заједничке активности, везано за стварање климе о неопходности и реализацији безбедности и заштите здравља.
- 1.5. Доследна примена поступака у случајевима оболевања и повређивања на раду.
- 1.6. Информисање свих укључених у рад школе о процедурама, плановима и резултатима на плану безбедности и здравља на раду.

2. Мере, начини и рокови везани за реализацију безбедности и здравља на раду за запослене школе, т.ј. ученике на професионалној пракси или практичној настави

- 2.1. Агенција ангажована од стране школе за безбедност и здравље на раду обавља послове у складу са Законом о безбедности и здрављу на раду, а нарочито:
 - Прати и контролише примену прописаних мера за безбедност и здравље запослених на раду;
Начин реализације – обилазак школе и свих радних целина у њој; увид у појединачне радне процесе; разговори и консултације са запосленима.
Рокови за реализацију – редовни периодични обиласци.
 - Издаје одговарајуће записнике о обиласку школе и контроли примене мера безбедности и здравља на раду;
Начин реализације – писани записник.
Рокови за реализацију – редовни периодични обиласци.
 - Издаје одговарајуће службене белешке у случајевима појаве опасности и штетности и повећаног ризика од повређивања на радном месту, т.ј. непримењивања мера безбедности и здравља на раду;
Начин реализације – службена белешка са описом стања, т.ј. опасности и штетности и предложеним мерама за решење проблема.
Рокови за реализацију – по указаној потреби, зависно од нивоа ризика.
 - Прати и контролише ефикасност Акта о процени ризика, а по потреби ради неопходне измене и допуне истог;
Начин реализације – периодични обиласци школе и свих радних целина у њој; увид у појединачне радне процесе, стање опреме за рад и стање безбедности и здравља на раду; разговори и консултације са запосленима.
Рокови за реализацију – редовна анализа на 1 годину или ванредно.
 - Врши контролу и даје савете послодавцу у планирању, избору, коришћењу и одржавању средстава за рад, опасних материја и средстава и опреме за личну заштиту на раду;
Начин реализације – увид у стање.
Рокови за реализацију – редовна анализа на 1 годину.

- Прати стање у вези са повредама на раду и професионалним обољењима, као и болестима у вези са радом, учествује у утврђивању њихових узрока и припрема извештаје са предлозима мера за њихово отклањање;
Начин реализације – увид у стање.
Рокови за реализацију – редовна анализа на 1 годину.
- Припрема и спроводи оспособљавање запослених за безбедан и здрав рад; Начин реализације – теоријска настава и практичне инструкције.
Рокови за реализацију – одмах по пријему запосленог у радни однос.
- Припрема упутства за безбедан рад, даје усмене и писане инструкције и контролише њихову примену;
Начин реализације – усмено и писмено.
Рокови за реализацију – по потреби, зависно од стања.
- Забрањује рад на радном месту или употребу средства за рад, у случају када утврди непосредну опасност по живот или здравље запосленог;
Начин реализације – писана забрана.
Рокови за реализацију – одмах по утврђивању опасности.
- Сарађује и координира рад са службом медицине рада и локалном самоуправом по свим питањима у области безбедности и здравља на раду;
Начин реализације – директни и писани контакти.
Рокови за реализацију – по указаној потреби.
- Води евиденције у области безбедности и здравља на раду код послодавца.
Начин реализације – писани Образац 6.
Рокови за реализацију – на 1 годину и ванредно по потреби.

2.2. Послодавац је дужан да:

- Запосленом одреди обављање послова на којима су спроведене мере безбедности и здравља на раду ;
Начин реализације – писани документи.
Рокови за реализацију – одмах по пријему запосленог у радни однос.
- Обавештава запослене и њиховог представника о увођењу нових технологија и средстава за рад, као и о опасностима од повреда и оштећења здравља који настају њиховим увођењем, односно да у таквим случајевима донесе одговарајућа упутства за безбедан рад ;
Начин реализације – писани документи.
Рокови за реализацију – одмах по увођењу нових технологија и средстава рада, односно појави нових опасности и штетности.
- Оспособљава запослене за безбедан и здрав рад;
Начин реализације – преко лица задуженог за противпожарну заштиту, теоретски и практично.
Рокови за реализацију – одмах по пријему запосленог у радни однос.
- Обезбеди запосленима коришћење средстава и опреме за личну заштиту на раду;
Начин реализације – набавка СЛЗ у складу са правилником или Законом.
Рокови за реализацију – у складу са прописаним роковима.
- Обезбеди пружање прве помоћи, као и да оспособи одговарајући број запослених за пружање прве помоћи, спасавање и евакуацију у случају опасности;
Начин реализације – набавка и допуна санитетског материјала и потребног броја ормарића за пружање прве помоћи; обука одговарајућег броја запослених за пружање прве помоћи, а све у складу са укупним бројем запослених школе.

Рокови за реализацију – у складу са утрошком материјала или датумом истека важности истог, т.ј. законским одредбама о обучавању запослених код послодавца за пружање прве помоћи.

- Заустави сваку врсту рада који представља непосредну опасност за живот или здравље запослених ;

Начин реализације – писана забрана.

Рокови за реализацију – одмах по утврђивању опасности.

2.3. Запослени школе на свом радном месту је дужан:

- да послодавцу даје предлоге, примедбе и обавештења о питањима безбедности и здравља на раду;

Начин реализације – усмено и писмено.

Рокови за реализацију – по указаној потреби.

- да одбије да ради ако му прети непосредна опасност по живот и здравље због тога што нису спроведене прописане мере за безбедност и здравље на радном месту на које је одређен, све док се те мере не обезбеде;

Начин реализације – усмени или писмено.

Рокови за реализацију – одмах по указаној опасности.

- да примењује прописане мере за безбедан и здрав рад, да наменски користи средства за рад и опасне материје, да користи прописана средства и опрему за личну заштиту на раду и да са њима пажљиво рукује, да не би угрозио своју безбедност и здравље као и безбедност и здравље других лица;

Начин реализације – поштовање Закона и писаних процедура.

Рокови за реализацију – одмах и стални задатак.

- да пре почетка рада прегледа своје радно место укључујући и средства за рад која користи, као и средства и опрему за личну заштиту на раду, и да у случају уочених недостатака извести послодавца или друго овлашћено лице;

Начин реализације – визуелни преглед.

Рокови за реализацију – редовно и свакодневни стални задатак.

- да радно место и средства за рад пре напуштања радног места остави у таквом стању које неће угрожавати друге запослене;

Начин реализације – лично уређује радно место.

Рокови за реализацију – редовно и свакодневни стални задатак.

- да, у складу са својим сазнањима, одмах обавести послодавца о опасностима, штетностима, неправилностима или другој појави која би на радном месту могла да угрози његову безбедност и здравље или безбедност и здравље других запослених;

Начин реализације – лично, усмено или писмено.

Рокови за реализацију – одмах по указаној опасности.

3. Мере, начини и поступци везано за безбедност и заштиту здравља ученика школе, у школском објекту и ван њега:

3.1. Руководство школе има следеће обавезе:

- Усклађивање постојећих подзаконских аката школе;
- Обавезно учешће у прописаним безбедносним процедурама и подношењу одговарајућих пријава;
- Контакти са одговарајућим државним органима, органима локалне самоуправе, родитељима и старатељима;
- Праћење и вредновање предузетих мера на пољу безбедности.

Начин реализације – састанци, консултације, анализе, дописи, писане информације и процедуре.

3.2. Надлежни тимови у школи имају следеће обавезе:

- Учествоју у обуци и заштити ученика од насиља;
- Координирају израду и реализацију програма заштите ученика;
- Евидентирају појаву насиља;
- Организују консултације у школи и процењују нивое ризика по безбедност ученика;
- Прате и процењују ефекте предузетих мера у заштити ученика;
- Предлажу мере за побољшање безбедности ученика;
- Информишу родитеље, старатеље и органе локалне заједнице о појави насиља, стању безбедности, погоршању безбедности ученика и предузетим мерама за побољшање безбедности.

Начин реализације – састанци, консултације, писане информације.

3.3. Наставно особље има следеће обавезе:

- Обавезно учешће у прописаним безбедносним процедурама;
- Вођење одговарајућих евиденција;
- Учесће у прикупљању информација и смиривању ситуације;
- Стална контрола исправности средстава рада, опреме и радних просторија за време одржавања наставе;

3.4. Дежурни наставници и особље ангажовано на безбедности :

- Воде прописане евиденције;
- Контролише улаз и излаз у зграду школе;
- Не дозвољава уношење у зграду школе оружја, опасних материја и оруђа којима се могу нанети повреде, угрозити живот ученика и запослених, односно нанети штета школској и личној имовини;
- Не дозвољава уношење у зграду школе средстава са психоактивним дејством.

3.5. Техничко и помоћно особље школе задужено је за:

- Одржавање исправности зграде школе, средстава и опреме за рад;
- Одржавање исправности електро и осталих уграђених инсталација (нарочито везано за заштићеност и исправност електричних утичница);
- Одржавање чистоће школских просторија, дворишта и спортских терена;
- Обезбеђење приступа у случају појаве опасних по живот и здравље места у радном процесу школе, а све до отклањања истих.

3.6. Сарадња са државним органима и органима локалне самоуправе :

- Сарадња са Министарством унутрашњих послова Републике Србије – школски полицајац: 1. Реагује у случајевима појаве насиља (прекида насилну ситуацију); 2. Предузима даље кораке у складу са протоколом и нивоима ризика; и 3. Одржава сарадњу са свим релевантним особама које могу пружати заштиту.
- Сарадња са Министарством унутрашњих послова Републике Србије – крими инспектор : 1. када је ученику потребна заштита; 2. када постоји сумња да је почињено кривично дело; 3. у случају појаве малолетничке деликвенције.
- Сарадња са Министарством унутрашњих послова Републике Србије – одељење саобраћајне полиције: 1. Постављање саобраћајне сигнализације око школе на начин којим ће се остварити максимална безбедност ученика; 2. Обезбеђење саобраћајних патрола у време најјачег интензитета саобраћаја око школе.
- Сарадња са органима града и локалном месном заједницом: 1. у циљу очувања школске зграде и осталих објеката и средстава рада у школском дворишту од оштећења и уништавања; 2. организовање превентивних активности – трибине, форуми, округли столови, изложбе, дружења - популаризација важности школског спорта, разних ваннаставних активности, безбедности и здравог начина живота ;

3. Сарадња са Центром за социјални рад ради пружања помоћи ученицима без недовољне бриге и надзора у породици; 4. Сарадња са локалним здравственим установама на едукацији ученика везано за наркоманију, алкохолизам, полне болести и сл.; 5. Сарадња са локалним здравственим установама на редовној и ванредној контроли здравља ученика; 6. Поступање по мерама надлежних органа донетих по прописима у области здравства.

- Сарадња са комуналном инспекцијом: 1. на решавању проблема у вези са псима луталицама у школском дворишту и школском окружењу, а у вези са могућношћу њиховог напада и уједа ученика или запослених; 2. на решавању проблема недозвољеног паркирања око школе, те на тај начин угрожавања безбедности ученика и запослених.

3.7. Сарадња са родитељима :

- Везано за проблематично или насилничко понашање ученика;
- Везано за стална одсуства ученика из школе;
- Везано за остале појаве које могу утицати на безбедност ученика;
- Везано за лоше здравствено стање ученика.

3.8. Остале мере безбедности и здравља:

- Умрежавање свих кључних носилаца безбедности и здравља (информисање и укључивање ученика, наставника , родитеља, школских органа, свих релевантних организација, институција и друштава из локалне самоуправе);
- Мере дезинфекције, дезинсекције и дератизације;
- Чување средстава рада, предмета и материја које се користе у настави, за одржавање хигијене и сл. ван домаћаја неовлашћених лица, ако могу представљати опасност по живот и здравље ученика;
- Превентивне и куративне здравствене мере;
- Контрола исправности и сервисирање противпожарних апарата;
- Контрола исправности и сервисирање хидрантске опреме;
- Контрола исправности и сервисирање громобранске инсталације.

Програм инклузивног образовања

Програм рада на пољу инклузивног образовања израђује се на основу Правилника о ближим упутствима за утврђивање права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање «Сл. Гласник РС», бр. 80/2018. са циљем оптималног укључивања ученика у редован образовни-васпитни рад и његово напредовање и осамостаљивање у вршњачком колективу.

Циљеви инклузивног образовања су:

- оптимално укључивање ученика у редован образовни-васпитни рад и његово напредовање и осамостаљивање у вршњачком колективу;
- Пружање подршке ученицима са сметњама у развоју, ученицима са инвалидитетом и ученицима из осетљивих друштвених група;
- Обезбеђивање квалитета садржаја, начина и облика рада, који ће бити у функцији вођења развоја, учешћа и учења ученика којима је потребна посебна подршка;
- Развијање професионалних компетенција запослених у образовању да подрже развој и реализацију инклузивног образовања у школи;
- Ради остваривања додатне подршке у образовању и васпитању, школа развија сарадњу са органима, установама и институцијама на локалном и ширем нивоу;
- Спречавање сваког облика дискриминације ученика обухваћених инклузивним образовањем.

Остваривање постављених циљева отвара простор за реализовање идеје водиле „образовање по мери детета“. У случају онлајн наставе активности тима ће се одвијати онлајн.

Програм инклузивног образовања спроводи се кроз следеће главне активности:

- Идентификовање ученика којима је потребна додатна подршка у учењу и раду
 - ученика из осетљивих група;
 - ученика са сметњама у развоју;
 - ученика са инвалидитетом;
 - талентованих ученика;
- Прикупљање података и израда Педагошких профила ученика
- Израда ИОП-а
- Праћење реализације ИОП-а
- Вредновање и ревидирање ИОП-а

- Пружање помоћи и подршке родитељима чија су деца обухваћена додатном подршком и ИОП-ом;
- Учешће школе у свим пројектима и конкурсима који имају везе са осетљивом групацијом ученика;

Програм рада се детаљније описује и разрађује у Годишњем плану рада школе, а у складу са тренутним потребама ученика.